

X

İctimai, elmi, ədəbi-bədii, mədəni, əyləncəli

a i l ə n i z i n q ə z e t i

ə m s ə

www.khamsa.az

13-20 yanvar, 2005-ci il (02/06)

Qiyməti 1000 manat

Repressiya qurbanı -

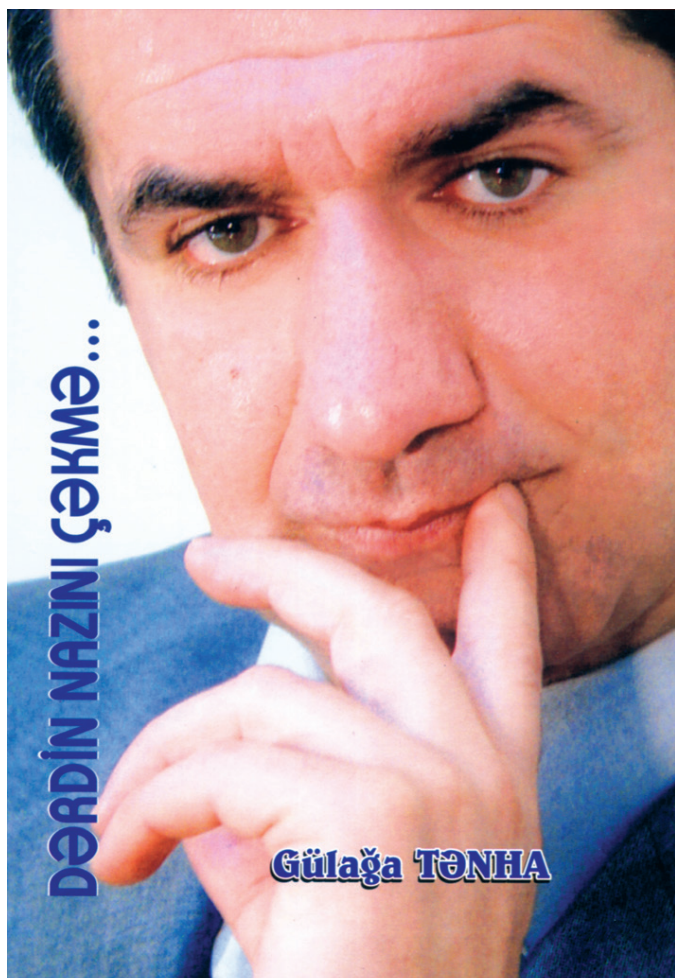
"ƏSLİ VƏ KƏRƏM"

DASTANI

Daстанın mətnini Hüseyn İsgəndərov adlı toplayıcı Şəkinin Layısqı kəndində aşiq Əhməd Qafarovun dilindən 1938-ci ildə yazıya almışdır. Görkəmli şair Hüseyn Cavidin oğlu gənc Ərtoğrulun müsbət rəyindən sonra Cahənbaxışın redaktorluğu ilə çapa təqdim edilmişdir. Lakin Bakıda yüksək vəzifəli erməninin təkidi ilə daстан yenidən Elmlər Akademiyasının "Xalq yaradıcılığı şöbəsi"nə qaytarılmış, geniş müzakirəsi aparılmışdır. Mətnə akademik Həmid Araslı bir çap vərəqi həcmində şərh yazmışdır. Məndəki «Gəl, qız, müsəlman ol, qalma erməni» misralı qoşmaya görə, M.H.Təhmasib xalq əsərini xalqlar dostluğuna zidd saymışdır. Bu səbəbdən, məhz repressiya illərində daстан Azərbaycanda işıq üzü görməmiş, əlyazmasını itirib-batırmaqdan ötrü yeni yaradılan başqa tədqiqat institutunun arxivinə ötürmüşlər. Həmin mətn son illərdə Bakıda zəlzələ baş verən zaman təsadüf nəticəsində üzə çıxarılmışdır. Daстанın Şəki variantı ilk dəfə oxuculara təqdim olunur.

(səh. 6)

Allah adamı «DƏRDİN NAZINI ÇƏKMƏ» dedi...

DƏRDİN NAZINI ÇƏKMƏ...

Gülağa TƏNHA

Gülağa Tənha (Gülağa Məmi oğlu Qənbərov) 1959-cu ildə Masallı rayonunun Ərkivan kəndində anadan olub. Əfqanıstan Müharibəsinin iştirakçısıdır. V.V.Kuybişev adına Moskva İnşaat Mühəndisləri İnstitutunu bitirib. Beş monoqrafiya və iki tədris vəsaitinin, «Mən Allah adamıyam» şerlər toplusunun müəllifi, inşaat və memarlıq doktoru, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, H.Z.Tağıyev adına mükafatın laureatı, «Gülağa Qənbərov Xeyriyyə Fondu»-nun prezidentidir.

«Moskva şəhərində yaşayıram. Hər halda, qəriblikdir. 2001-ci ildə Heydər Əliyevin çağırışı ilə irimiqyaslı xeyriyyə projelərini həyata keçirmək üçün Azərbaycana gəldim. Bu gelişim canıma ruh əvəzi idi elə bil...»

*...Sənsiz qərib ölkələrdə,
Bir qara daşmışam, Vətən!
Ruh cana qayıdan tək,
Sənə qayıtmışam, Vətən!*

Vətən sevgisi insan duyğularının ən alisi, ən yüksəyi, ən müqəddəsi və eyni zamanda insan duyğularına hakim kəsilən bəşəri mövzu, bəşəri məfhumdur. Ən azından ona görə ki, insan mənsub olduğu cəmiyyəti, elini, obasını, vətəninə sevməklə özünün xalq qarşısında, dövlət qarşısında, Vətən qarşısında və ən əsası Allah qarşısında, borcunu tapmış olur. Məhz, böyük şairimiz Gülağa Tənha bu mövzuya arı səliqəsi, zərgər dəqiqliyi ilə yanaşaraq böyük sənət nümunəsi yaratmışdır ki, onları oxuduqca biz azərbaycanlı olduğumuzu dərk edirik, özümüzü yığırdırıq. Onun bu yönümdə yazdığı şerləri şübhəsiz ki, gənclərə vətənpərvərlik hisslərinin aşılmasında xüsusi çəkiyə malikdir.

Yanvarın 10-da «Hayat Recency» mehmanxanasında şair Gülağa Tənhanın «Dərdin nazını çəkmə» şerlər kitabı

şairin müxtəlif illərdə yazdığı lirik şerləri, «Ölüm - ömür», «Əfqanıstan» poemaları daxil edilir. «Dərdin nazını çəkmə» kitabı geniş oxucu auditoriyası üçün nəzərdə tutulub. Kitabın əsas qayəsi vətənpərvərlik, sevgi və cəmiyyətin düçar olduğu ağrı-acılar və haqsızlığa qarşı üsyandır. Tədbirdə tanınmış ziyalılar, mədəniyyət və incəsənət xadimləri iştirak edirdi. Ədəbi-bədii gecədə Gülağa Tənhanın Vətən haqqında yazdığı şerləri səsləndikdən sonra rəqqasə Məryəm Süleymanova Elza Seyidcahanın bəstələdiyi «Vətənə gələndə» mahnısının sədaları altında rəqs nümayiş etdirdi...

(ardı səh. 5)

QƏRB BÖLGƏSİ AZƏRBAYCANLILARIN

SOYQIRIMI

(səh. 10)

FUTBOLÇUNUN HƏYAT YOLDAŞI - DÜNYANIN ƏN SEKSUAL QADINIDIR

(səh. 13)

HƏYATIN QƏRİBƏ SÜRPRİZLƏRİ

(səh. 4)

LOS-ANCELES DƏİLİNİLK AVTOSALONU AÇILDI

(səh. 9)

AZƏRBAYCAN HƏRBÇİLƏRİ NATO-NUN TƏDBİRLƏRİNDƏ İŞTİRAK EDİRLƏR

Müdafiə Nazirliyi mətbuat xidmətindən AzərTAc-a bildirmişlər ki, NATO-nun "Sülhə naminə tərəfdaşlıq" Proqramı çərçivəsində yanvarın 9-dan aprelin 16-dək Bolqarıstanın paytaxtı Sofiyada "İngilis dili kursu", yanvarın 10-dan 14-dək Almanyanın Oberammerqau şəhərində "Qərargah zabıtləri üçün tanışlıq kursu", yanvarın 10-dan aprelin 1-dək Macarıstanın paytaxtı Budapeştdə "Hərbi ingilis dili kursu" və yanvarın 10-dan fevralın 9-dək Çex Respublikasının Vişkov şəhərində "Sülhməramlı əməliyyatlar üzrə təlimatçılar üçün kurs" keçirilir.

NATO ilə Azərbaycan arasında imzalanmış fərdi proqrama uyğun olaraq, ölkəmizin Silahlı Qüvvələrinin nümayəndələri tədbirlərdə iştirak edirlər.

GƏLƏCƏK ZABİTLƏR 20 YANVAR FACİƏSİNİN İLDÖNÜMÜNÜ QEYD ETMƏYƏ HAZIRLAŞIRLAR

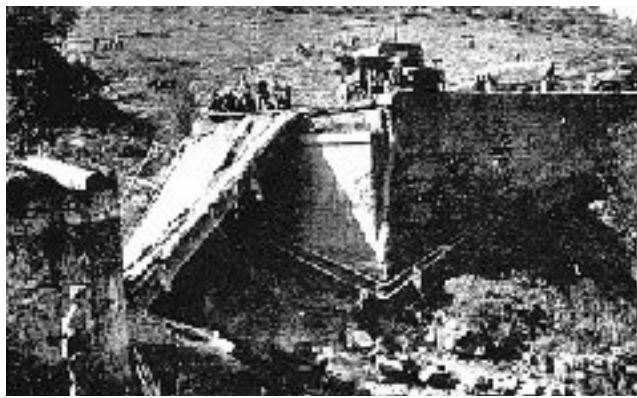
"20 Yanvar faciəsinin 15-ci ildönümünün keçirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamına uyğun olaraq Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi, Hərbi Dənizçilik, Hərbi Təyyarçılıq məktəblərində və C.Naxçıvanski adına hərbi liseyde geniş tədbirlər planı hazırlanmışdır. Məktəblərdə şəhidlərimizin qəhrəmanlığına həsr olunmuş guşələr, fotosəndələr yaradılır. Yanvarın 19-da hərbi ali məktəblərdə və liseyde birinci dərəcəli-

mız və müstəqilliyimiz uğrunda canlarından keçmiş, şəhid qanları ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yazmış Vətən övladlarına həsr olunacaqdır. Həmin dərslərdə sovet qoşunlarının törətdiyi qanlı cinayətin mahiyyətinin ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra - 1994-cü ildə onun təşəbbüsü və iştirakı ilə açıqlandığı, bu cinayətə hüquqi-siyasi qiymət verildiyi, günahkarların adlarının ictimaiyyətə açıqlandığı bir daha gələcək zabitlərin diqqətinə çatdırılacaqdır.

Yanvarın 20-də hərbi ali məktəblərin zabit və kursant heyəti Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edəcəkdir.

ATƏT-İN NÜMAYƏNDƏLƏRİ AĞDAMIN MƏRZİLİ KƏNDİNDƏ MONİTORİNQ KEÇİRƏCƏKLƏR

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AzərTAc-a verilən məlumata görə, ATƏT-in hazırkı sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mandatına uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Ağdam rayonunun

Mərzili kəndi sahəsində, qoşunların təmas xəttində yenidən monitorinq keçirilmişdir.

Monitorinqi Azərbaycan tərəfdən ATƏT-in hazırkı sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Miroslav Vimetal, Piter Key təmsil etmişlər. Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisi sayılan təmas xəttinin qarşı tərəfində isə bu işi ATƏT-in hazırkı sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri İmre Palatinus və Aleksandr Samarski təşkil edəcəklər.

20 YANVAR FACİƏSİNİN 15-Cİ İLDÖNÜMÜ QAZAXISTANDA VƏ ORTA ASIYA ÖLKƏLƏRİNDƏ DƏ QEYD OLUNACAQDIR

20 Yanvar faciəsinin 15-ci ildönümü ilə əlaqədar Daşkənddəki Heydər Əliyev adına "Azərbaycan evi"ndə anma mərasimi keçiriləcəkdir.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətindən AzərTAc-a bildirmişlər ki, ümummilli liderimizin adını daşıyan mərkəzdə "Dəyirmi masa" keçiriləcək, şəhidlərimizin qəhrəmanlığını əks etdirən fotosəndələr, audio-video sülhətlər nümayiş etdiriləcəkdir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və iştirakı ilə faciənin mahiyyətinin açıqlanması, bu qanlı cinayətə hüquqi-siyasi qiymət verilməsi, xalqımızın müstəqillik uğrunda apardığı mübarizə ilə bağlı ictimaiyyətə ətraflı məlumat çatdırılacaqdır.

20 yanvar - ümumxalq hüzn günü ilə əlaqədar Özbəkistandakı gənclər təşkilatında, Qazaxıstandakı "Turan" konqresində, Tacikistandakı Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində və Orta Asiyanın digər ölkələrində soydaşlarımızın yığcam yaşadıqları bölgələrdə də anma mərasimləri keçiriləcəkdir.

YUNANISTAN SƏFİRİ DİPLOMATİK MISSİYASINI BİTİRİR

Yunanıstanın Azərbaycandakı səfiri Mercurios Karafotias diplomatik missiyasını başa çatdıracağına görə, yanvarın 15-də Bakını tərk edəcək. Səfir Azərbaycanı tərk etməzdən öncə prezident İlham Əliyev və xarici işlər naziri Elmar Məmmədیارovla görüşəcək.

Qeyd edək ki, M. Karafotias 2000-ci ildən Bakıda ölkəsinin diplomatik missiyasına rəhbərlik edir.

Yeni təyin olunacaq səfir Temiistokles Dimidisinin isə Bakıya yanvarın sonunda gələcəyi planlaşdırılır. Yeni səfir Yunanıstanın XİN-də Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya Departamentinin direktoru olub. O, eyni zamanda Almaniya səfir, Qüdsdə baş konsul vəzifələrində çalışıb.

MƏTBUAT ŞURASI MEDIA MƏTBUATINA SARI KART PAYLAYIR

Mətbuat Şurası (MŞ) bu il 2000-dən çox jurnalistə sarı kart verəcək. Bu kartlar fərdi əmək müqaviləsi ilə çalışan və sosial vergiləri ödəyən jurnalistlər üçün nəzərdə tutulur.

Onu da qeyd edək ki, sarı karta sahib olanlar bəzi imtiyazlardan istifadə edə biləcəklər. Bununla bağlı Mətbuat Şurasının rəhbəri Əflatun Amaşov təkliflərini parlamentə və ölkə rəhbərliyinə təqdim edib. İmtiyazlara əsasən, sarı kart sahiblərinin ictimai nəqliyyatdan pulsuz istifadə etmələri, onların dövlət orqanlarına sərbəst girişlərinin təmin olunması nəzərdə tutulur.

Xatırladaq ki, Mətbuat Şurası ilk dəfə ötən ilin aprelinde 200 jurnalistə sarı kart təqdim etmişdir. Türkiyədə yüksək keyfiyyətlə çap olunan bu kartların biri isə iki dollara başa gəlir. Bu addım Azərbaycan jurnalistikasında reketçilik kimi mənfi halları aradan qaldırmaq məqsədi daşıyır.

METROPOLİTEN RƏHBƏRLİYİ NAZİRLƏR KABİNETİNİN RƏYİNİ GÖZLƏYİR

Bakı Metropoliteninin rəhbərliyi beş yeni stansiyanın tikintisi ilə bağlı hazırladığı yeni layihəni Nazirlər Kabinetinə təqdim edib. Bu layihəyə əsasən, metronun «M.Əzizbəyov» stansiyasından binə aeroportuna kimi beş yeni stansiya inşa olunacaqdır. Hazırda Nazirlər Kabinetində layihəyə baxılır. Metropolitenin təklifləri hökumət tərəfindən müsbət qarşılanarsa və təsdiqini taparsa, bu ildən yeni stansiyaların tikintisinə başlanacaqdır.

Qeyd edək ki, yeni layihəyə əsasən bu stansiyalar beş il ərzində tikilib başa çatdırılmalıdır.

Lalə

TƏHLÜKƏ

Paytaxtımızın çoxbloklı, hündürmərtəbəli binalarının əksəriyyətinin zirzəmisini üfunətli, çirkli su anbarıdır. Şekillərdə **Babək prospektindəki 88 saylı doqquzmərtəbəli binanın** zirzəmisini görürsünüz. Burada 10 ildən çoxdur ki, istilik və kanalizasiya boruları nasazdır, zirzəmiləri su basıb, bəzən adam boyunu ötür. Dərin zirzəmi göllərində xəstəliklər yayan hər

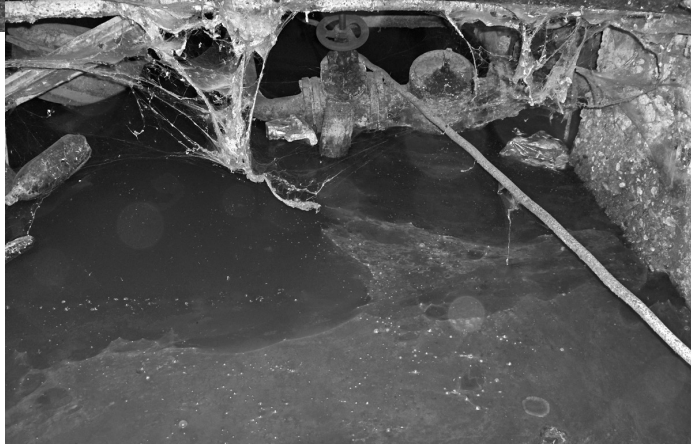

cür həşərəstlər əmələ gəlib. Havalar isti keçəndə evlərin içərisində ağcaqanad əlindən dad edirlər. Bu bir yana qalsın, axı binaların bünövrələri boşalıb, küçədə yük maşınları hərəkət edəndə silkələnir. Bir gün tamamilə köçməsi təhlükəsi var. Əlaqədar Mənzil-İstismar idarəsi bu suların qurudulması barədə düşünmür, sikayətləri qulaqardına vurur. Görəsən,

şəhər icra başçısının xəbərdarlığından sonra da olsa, ancaq ev pullarını yığmaqla məşğul olan Mənzil İstismar Sahəsi bu vəziyyəti aradan qaldıracaqmı?

Bu binalarda mindən çox ailə yaşayır. Ən aşağı dərəcəyə yer silkələnməsi hadisəsi baş versə, təkçə Babək prospektində onlarla bina yer sürüşməsindən dağıla bilər. Onda önlərin sayı Şərqi Asiyada baş vermiş fəlakətdəki rəqəmdən çox olacaq.

Təbii fəlakətdən ziyan çəkmiş bölgələrdə xilaskarlar dağıntıları aradan qaldırmağa macal tapmamış yenə tufan təhlükəsi xəbərdarlığı verilib.

Böyük Britaniyanın şimalında həftənin ortalarında təzədən havanın korlanması gözlənilir. İngiltərənin meteoroloji xidmətinin qənaətinə görə, güclü yağış yağacaq və küləyin sürəti saatda 90 km-ə çatacaq (Bofort cədvəlində «qəddar qasırğa» kimi təsnif olunur).

Baltik dənizində dalğanın hündürlüyü 4-6 metrə çatacaq.

Yeni tufan Şimali Avropanın bir çox ölkələrində ötən bazar günü baş vermiş qasırğanın verdiyi ziyanın həcmi xeyli artırır.

Latviyanın son 40 illik tarixində ən güclü qasırğa ötən həftə baş verdi

Küləyin sürəti saatda 40 km-ə çatırdı. Ölkənin bir çox yaşayış məntəqələrində həyat donuq vəziyyətə düşmüşdü. Hökumət

fövqəladə yığınaqda milli enerji böhranının yaranmasını vurğuladı. Dağıntıları, uçqunları aradan qaldırmaq üçün hərbiçilər işə qoşuldu. Bazar ertəsi Latviyanın 24 şəhərində elektrik xətləri bərpa edildi. Latviyanın nümayəndəsi Andris Siksnis bildirmişdir ki, hələ də ölkə ərazisinin 40 faizində elektrik təchizatı pozulmuş haldadır. Kurzeme və Vidzeme rayonlarında vəziyyət daha kəskin. Təbii fəlakətlə bağlı iki gün təhsil müəssisələrinin fəaliyyəti dondurulmuşdur. Evlərə su, istilik verilməsi, telefon-rəbətə xidməti də yararsız hala düşmüşdür.

Dirəklər aşdığından dəmir və asfalt yollar bağlanmışdır. Kənd təsərrüfatının 70 faizi sıradan çıxmışdır. Dövlət orqanları dəyən ziyanın həcmi hesablayır. Təkçə Riqa şəhərinə 1 milyon dollarlıq zərər dəymişdir. Xilaskarlar bildirirlər ki, xoşbəxtlikdən ölüm hadisəsi qeydə alınmayıb və dövlət əhəmiyyətli obyektlərin heç birinə ciddi ziyan dəyməyib.

Qasırğa Rusiyanın şimal-qərb bölgələrini də yaxalayıb

Sankt-Peterburqda suyun səviyyəsi 239 sm qalxmışdır. Bu, şəhərin tarixində 297-ci ən güclü subasma hadisəsidir. Ən çox Petroqrada və Vasileostrovski rayonlarında çaysahili bölgələrdə ciddi problemlər yaranıb. Yaşayış evlərinin, eləcə də müəssisə binalarının zirzəmiləri ağzınadək su ilə dolub. Bədi Akademiyasının yerləşdiyi qədim binanın bütün keçidləri suyun altında qalıb.

Suyun qalxması ilə əlaqədar Neva tərəfdəki metro-şansiyalar - «Sportivnaya», «Sadovaya», «Nevskiy prospekt», «Vasileostrovskaya», «Çkalovskaya» və «Primorskaya» fəaliyyətini dayandırılıb.

İŞBAZLARTİKİR...BİNALARÇÖKÜR...

Bakıda son zamanlar tikhatikdir. Özü də daha «yerdələnlər»dən əlgötürmüşük, eləcə göylə əlləşirik. Əvvəllər doqquzmərtəbəyə «göydələnlər» gözü ilə baxardıq, indi isə yazıq «9»-un üzünə baxan yoxdur. Hələ deyirlər, nəinki köhnə birmərtəbə, ikimərtəbə və s., hətta beşmərtəbəli daş evlər də sökülərək, yerində uca, lap uca binalar tikiləcək. Məni birçə şey düşündürür: necə olur ki, bütün bu unikal ideyalar 2000-ci ildə baş verən Bakı zəlzələsindən əvvəl kiminsə ağına gəlmirdi?! Elə bil bu zəlzələ çoxlarının beynini də müəyyən qədər silkələyib. Ən əvvəl zəlzələ xofu insanları elə titrətdi ki, azca imkanı olanlar bina evlərindən imtina edərək, torpaq sahəsi almağa, özlərinə yeni yurd-yuva salmağa tələsdilər. Tezliklə paytaxtın gözə azacıq da olsa, xoş görünən hər qarış torpağı zənginlər tərəfindən alınaraq özəlləşdirildi. Torpaq oldu «od qiymətinə».

Elə ki, torpaqdan da əl üzüldü və zəlzələ qorxusu da getdikcə səngidi, camaat cumdu «göydələnlər»in canına. İndi də bina evlərinin qiyməti başladı fantastik rəqəmlə ölçülməyə. Biznes adamlarının işləri başladı «xod getməyə». Tikhatik başladı, nə başladı. Ağına-bozuna baxmadan aparılan tikinti işləri nəticəsində bir-birilə olduqca mehriban, hətta «aralarından su keçməyəcək» qədər mehriban binalar ucaldıldı baş şəhərimizdə. Aşağıdan-yuxarı baxanda gözləri qaralan insanlar bu qurğulara baxanda heyrətləndilər; sanki özlərini Amerikadakı kimi hiss etmək onları bir az nəşələndirdi də hələ: «Əşşi, bu nədir ki, oralarda camaat 100-200 mərtəbəli binalarda yaşayır, biz hələ toz-torpaqda eşələnirik!»

Bakının Yasamal rayonunda, Nərimanov heykəlinin yaxınlığında, eləcə də Nərimanov rayonu ərazisində yeni sürüşmə zona-

sının yaranması, nəhayət, bizləri ciddi düşündürməlidir: görə-görə, duya-duya öz həyatımıza, həmvətənlərimizin həyatına qəsd etməkdən, gec də olsa, əl çəkməliyik. Üstündə «göydələnlər» ucaldığımız torpağın möhkəmliyinin dərəcəsinə biz bilməsək də, buna məsuliyyətli olan şəxslər yaxşı bilir və bilməsələr də, bilməlidirlər. Çünki artıq burada söhbət hansısa xırda bir obyektə deyil, öz təhlükəliliyi ilə tək öz sakinlərinin deyil, lap qulağının dibində qərar tutmuş yaşayış evlərinin də insanlarla birgə həyatını təhlükədə qoyan «dünya təcrübəsindən yararlanaraq» ucaldılmış çoxmərtəbəli binalardan gedir.

Axi bu gün kim zəmanət verə bilər ki, sürüşmə zonası kimi dəfələrlə Fövqəladə Hallar Komissiyasının səlahiyyətli nümayəndələri tərəfindən də adı hallandırılmış Əhmədli yaşayış massivində haçansa, hansısa fəlakətdən qaçmaq mümkün olacaq? Burada əhalinin «pilləkənlər» adı ilə

tanıdığı yamacda isə «başı buludlara dəyən» binalar ucaldılmaqdadır. Doğrudanmı, həmin binaları yaxın keçmişdə bu yamacın digər bir «16 mərtəbəli sakini» nin başına gələn uçmaq təhlükəsi gözləmir?

Düzü, məni bir qədər də bəzi Bakı sakinlərinin diqqətsizliyi deməzdim, biganəliyi təəccübləndirir: məlumdur ki, özünün və ailəsinin taleyini, gələcəyini dərinləndirən insan sürüşmə zolağında ucaldılmış bu cür binalarda ev almağa heç vaxt tələsməz. Əgər o bunu edirsə, öz sabahını öz əliylə təhlükəyə atmış olur. Bunu da danmaq olmaz ki, biznesmenlərin məqsədi kapital yığmaqdır, sadə vətəndaşların hər cür təminatına və sağlamlığına şərait yaratmaq yox! Odur ki, mənzil seçərkən dərinləndirən düşünün, «yüz ölçüb bir biçmək» insana ancaq xeyir gətirər.

✍ **Qiymət Məhərrəmli**

HƏYATIN QƏRİBƏ SÜRPRİZLƏRİ

Bəzən insanın kimliyini soruşanda, müqabil tərəfdən, «Vallah, yol yoldaşı olmamışam, bilmirəm» deyər cavab verirlər. Bu gün haqqında söhbət açacağım insan isə mənim düz 18 illik yol yoldaşım, ürək sirdaşımdır. Çox çətinliklər, çox əziyyətlər gördük həyatın bu dolanbac yollarında. Çox budadıq, çox yıxıldığımız, dizlərimiz çox qanadı, gözlərimiz nəmləndi, amma üreyimizin odu öz hərəkətini əsirgəmədi bizdən. Tanışlığımızın ilk günündən daxilən kübar, bununla belə olduqca sadə bir gənc təsiri bağışladı mənə Rauf. Tələblik illəri idi. Hər ikimiz Mirzə Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetində təhsil alırdıq. Sadəcə olaraq, fakültələrimiz ayrı idi. Fakültələr ayrı, üreklərsə...

El adəti ilə nişanlandıq, toyumuz oldu. Mingəçevir şəhərinə gəlin köçdü. Raufunsa tələbəliyi davam edirdi. Təkcə tətildən-tətillə Mingəçevirə gələ bilirdi. Sonra yenə ayrılıq, yenə... Nə isə. Məni də özü ilə Bakıya aparmasını xahiş edəndə, hazırkı vəziyyətdə bunun mümkünsüzlüyünü bildirdi. Mən isə fikrimdə ısrarlı idim. Beləliklə Bakıya köçdük. Artıq ata-ana olmuşduq.

Məsuliyyətimiz övladımıza görə birə-iki artmışdı. Mən də bütün analar kimi gecələri oyaq, gündüzləri isə ailəmin necə deyər, «həm xanımı, həm də qulluqçusu» oldum. Rauf isə tələbliklə yanaşı, tez-tez xəstələnən körpəmizin dava-dərmanına qaçır, yaşadığımız emalatxanaya həkim gətirirdi. Körpənin səsinə görə qonşuların danlağı da bir tərəfdən. Tələbliklə davam edirdi. Bir gün Rauf müəllim Kubra xanım Əliyevanın dərslər onlara keçməsinə haqqında məlumat verdiyi, amma bu sənətin itibadlığını mənə danışdı. Sonra isə «bu sənəti mən bərpə edəcəyəm» fikrini söylədi. Tezliklə lazım olan yunu, rəngi alıb gətirdi və işə başladı. Həmin əziyyəti ki o çəkirdi, ona elə yazığım gəlirdi ki!... Amma inadına belə idim. Birinci keçmə əsəri «Qoy həmişə Günəş olsun» adlanırdı. O vaxt bu əsərini hansısa respublika sərgisində nümayişinə icazə verilmədi. Məhz bu əsər, Nijni-Novqorodda keçirilən gənc rəssamların əsərlərindən ibarət Ümumittifaq sərgidə isə diploma layiq görüldü. Bundan sonra «Kərvan» adlı keçmə əsəri Lətif Kərimov adına xalça muzeyi tərəfindən alındı. Üçüncü əsəri olan «Eşqdır mehrabı uca göylərin» isə Raufun diplom işi oldu. İmtahandan çox böyük sevinclə «evə» qayıtmışdı. İmtahanda iştirak edən müəllimlərlə yanaşı, görkəmli rəssam Mikayil Abdullayev də onun diplom işini yüksək qiymətləndirmişdi. Xalça rəssamını Raufun əsərindəki tarixilik, millilik daha çox razı salmışdı. Sonralar neçə əsər yaratdı Rauf. Artıq yeni yaranan əsərlər texnologiya baxımından getdikcə təkmilləşirdi. Bu əsərlər hamının diqqətini cəlb edirdi. İndi o, respublikada ilk və yeganə keçməçi rəssamdır. Bununla yanaşı o, təsviri sənətin rəngkarlıq, qrafika, plakat, portret, mənzərə janrlarında əsərlər də yaradırdı.

«Qarabağ təranələri» adlı rəngkarlıq əsəri parlamentin spikeri Murtuz Ələsgərov tərəfindən vaxtilə Bakıda qonaq olan BMT-nin baş katibi Butros Butros Qaliyə təqdim olmuşdu. Hal-hazırda bu əsər BMT-nin daimi sərgi salonunda nümayiş olunur. «Yenilməz yurdum mənim» adlı əsər isə Türkiyənin sabiq Baş Naziri Məsud Yılmaz Bakıda qonaq olarkən ona təqdim olunmuşdu. Bakı Dövlət Universitetinin dosenti Leyla xanım Gərayzadə Haaqa şəhərində yubiley şənliklərində olarkən, Raufun «batik» texnikası ilə hazırladığı «Oğuz yurdu» əsərini Haaqa Dövlət Muzeyinə hədiyyə etmişdir.

Bütün bu əsərlər heç bir iş şəraiti olmayan, təkcə elə nemişliyi ilə başdan-ayağa xəstəlik mənbəyi olan yarımzirzəmi emalatxanada yaranırdı. Həyat bizə qərribə sürprizlər də edir axı. Bir gün təcili Mingəçevirə getməli olduq. Raufun anası ağır vəziyyətdə idi. Biz onun son nəfəsinə çatdıq. Anasının yas mərasimini, qırxını verib Bakıya qayıdanda gözlərimizə inanmadıq. Emalatxana yerlə-yeksan olmuşdu. Raufun bütün rəngləri, fırçaları, əsərləri, bir sözlə orda nə vardısı, hər şeyi tələf edib küçəyə, zibil qutularına tullamışdılar. Təsvüvür edirsiniz də, rəsm əsərləri və zibil qutuları. (?) Onun bu mənzərədən nə hala düşdüyünü indi belə qələmə almaqda acizəm. Bütün bu əsərlər dözülməz şəraitdə, yuxusuz gecələrin, gərgin əməyin, bəzən sərtinə çəkilmiş əsəblərin bahasına başa gəlmişdi. Anasının vəfatından sonra ikinci belə zərbəyə davam gətirə bilmədi. Ağır xəstələndi və onu xəstəxanaya yerləşdirdik. O gündən bu günə qədər hər il müalicə kursları keçir. Özü demişken «bir ayağı elə həkimlərdədi». Amma yenə əlini saxlamır, işləyir, çalışır, çəkir. Bu əsərlərdən mənə ən çox təsir edən Raufun

20 yanvar hadisələrinə həsr etdiyi «Qayıt, ata» tablosudur. Ağdamın işğalına həsr olunmuş «Yarımcıq qalmış mahını», «Qaçqınlar», «Şuşa fəryadı» kimi əsərlər də bu silsiləyə aiddir. Vətənpərvərlik mövzusunda olan bu əsərlərə ürək ağrısız yanaşmaq olmur.

Rauf bütün türk dünyasının atası olan, Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin 74 yaşına həsr etdiyi «Qurtuluş», 75 illik yubileyinə isə «Xalqımızın böyük oğlu, ulu öndər Heydər Əliyev - 75» adlı xalça əsəri ilə bir daha sənətsevərlərin rəğbətini qazandı. Mərhum prezidentimizin xatirəsinə

həsr etdiyi «Ana vətən» əsəri olduqca maraqlı kompozisiya həllinə görə diqqəti cəlb edir. Əsərdə Azərbaycanın ümumi təsvirinin fonunda tarixi abidələrimiz olan Qobustan qayaüstü rəsmlərini, qədim Qız Qalasını, Atəşgah kompleksini, Mömünə Xatun türbəsini, Neft daşlarını görürüksə də, bütün bu ümumi Azərbaycanın arxasında vüqarlı, əzəmətli bir

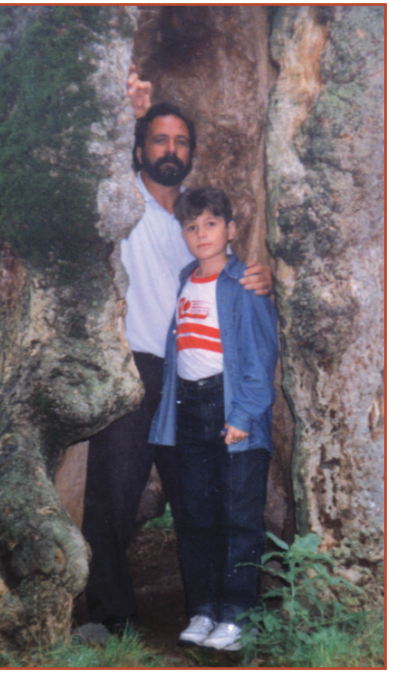
dağ gözümüzü oxşayır. Bu dağ, bu zirvə Heydər Əliyev zirvəsidir. Bu zirvə Azərbaycanı hər cür təcavüzdən qoruyur, ona uzanan qara qüvvələrə qarşı isə xalqımızın ayılmırsız iradəsinə nümayiş etdirir. Aydın səma üzərində isə müqəddəs analarımızın ümumiləşmiş obrazı olan İzzət ana sanki bütün Azərbaycan övladlarına müstəqilliyi qorumağı, Vətəni ürəkdən sevirib onu inkişaf etdirməyi tövsiyyə edərək bizlərə xeyir-dua verir. Bu əsər Heydər Əliyev şəxsiyyətinə

Raufun sənətkar mövqeyinin, Heydər Əliyev dühasına sənətkar ehtiramının təcəssümüdür.

Bütün bu əsərlər Raufun yaradıcılığının belə demək olarsa, ikinci dövrünün məhsuludur. Yaradıcılığının birinci dövrünü yada salanda...

Hələ körpəlikdən müxtəlif kimyəvi qarışıqların, rənglərin kəskin qoxuları ilə nəfəs alan körpələrimizlə düz səkkiz il o dözülməz, axırı isə «faciəli» olan emalatxana şəraitində yaşadığı. O «evimizi» xatırlayanda bəzən nostalji hisslərə qapılıram. O yarımzirzəmi, qaranlıq evdə bir

dünya işıq var idi elə bil mənim üçün. O işıq Raufun rəngləri, malbərti, fırçaları, gözünün qarşısında yaranan əsərləri idi. Yetim uşaq hər üzünə güləndə anasını axtardığı kimi, o da hər əsərində elə bir işıq axtarırdı. Rəsmlərində gah dan yerinin sökülməsinə, gah günün qurub çağını, gah da meşədəki ağaclar arasından boylanan günəş şüalarını təsvir edirdi. Beləcə, olduqca kiçik, yarıqaranlıq emalatxanada təsvirlərdən boylanan işıq, təsvirlərdən boylanan genişlikdən bol idik. Başdan-başa təzadlar içində idik sanki. Həmin əsərlərə baxanda heç kəsin ağılına belə gəlməzdi ki, bu əsərlər körpəmizin paltarlarını qurutduğum bir dəhlizdə, (bu dəhliz həm də mətbəximiz idi) döşəməsinin altından suyu əskik olmayan bir məkanda yaranırdı. Bütün bunlara

baxmayaraq, evimiz daim qonaq-qaralı olardı.

Demək olar ki, əksər sənət adamları, rəssamlar, aktyorlar, rejissorlar, jurnalistlər, hətta xaricdən belə qonaqlar bizə gələr, Raufdan mütləq nə isə bir rəsm əsəri xahiş edərdilər. O da heç kimin könlünü qırmazdı. Artıq ikinci övladımız olmuşdu. Hərdən belə dözülməz şəraitdən gileyləndiyim vaxtlarda bir çox rəssamların da ağır şəraitdə yaşayıb-yaratdıqlarını, o əsərlərin isə dünyanın ən nadir sənət inciləri olduğunu deyib, mənə təsəlli verərdi. Sonra da əlavə edərdi ki, «Leninqradda görkəmli

Allah adamı «DƏRDİN NAZINI ÇƏKMƏ» dedi...

Sonra tənqidçi, filologiya elmləri doktoru, professor Nizaməddin Şəmsizadə Gülağa Tənhanı yeni kitabının işıq üzü görməsi münasibətilə təbrik etdi: "Xəyyam deyirdi ki, əkmə qəm ağacını". Gülağa, Tənha deyir, "dərdin nazını çəkmə". Mən çox şad oldum ki, sözün urvadan salındığı və sözün urvata mindirilməsi uğrunda savaşı getdiyi bir məqamda Gülağa Tənha belə bir kitab ərsəyə gətirib. Mən bu kitabın əlyazmasını oxuyanda gördüm ki, kitab infarkt keçirmiş ürək kimidir. Parça-parça dərdə bürünüb. Və mən inanıram ki, bu kitab Azərbaycanın dərdlərinə bir balaca məlhəm olacaq. Əməkdar artist, aktyor İlham Əsgərov Gülağa Tənhanın yazdığı «Bayatılar» şerini oxudu. Müğənni Zeynəb Behbudova şairin sözünə bəstələnmiş mahnı ifa etdi. Tədbirdə xüsusilə qeyd olundu ki, Gülağa Qənbərovu Azərbaycanda təkcə şair kimi yox, həm də daha çox messenat Hacı Zeynalabdin Tağıyevin davamçısı kimi tanıyırlar. "Gülağa Qənbərov Xeyriyyə Fondu" 2002-ci il yanvar ayında Azərbaycana gəlmiş ilk gündən indiyə qədər xeyriyyə işlərinə 10 milyard manatdan artıq vəsait xərcləyib. Burada orta məktəblərin, internat məktəbinin tikilməsi, uşaq evlərinin himayəyə götürülməsi, ağır xəstələrin müalicəsi, idmançılara dəstək, müxtəlif idman yarışlarının keçirilməsi, şəhid ailələrinə maddi yardım göstərilməsi və s. qeyd olunmalıdır. Bütün bunlar Gülağa Qənbərovun Vətən qarşısında olan xidmətləridir. Xalq artisti Kamal Xudaverdiyev «Gətir Azərbaycanı» şerini oxudu və öz çıxışında bildirdi ki, o, bilə-bilə Gülağa müəllimə «Tənha» demir, çünki bu qədər dost əhatəsində olan kəs tənha ola bilməz. Yazıçı - dramaturq Nahid Hacızadə şairi təvazökar bir insan kimi tanıdığını bildirdi və müəllifi ikinci kitabının nəşri münasibətilə təbrik etdi: "Gülağanın şerləri başlanğıcını 1975-ci ildən götürür. Amma indiyədək onun səsi çıxmayıb. Adamlar var, iki-üç misra şer yazır, deyir ki, şairəm, kitabımı nəşr edin. Mən bu kitabı oxuyanda gördüm ki, birincisi, o, xeyirxahlıq poeziyasının vurğudur. İkincisi, o, dərd şairidi. Üçüncüsü, burada Vətən poeziyasıdır. Düz deyirlər ki, hər quşa öz yuvası, insana vətən havası".

Xalq şairi Fikrət Qoca da Gülağa Tənhanı yeni kitabının nəşri münasibətilə təbrik etdi. Ki-

taba ön sözü yazdığını özünə şərəf sandığını bildirəcək: «...Gülağa Qənbərov kimi iş adamlarımız xaricdə çoxdur. Amma onlardan çox az adam tapılır ki, pulunu xalqı üçün, millətinin gələcəyi üçün sərf edir. Gülağa müəllimin gördüyü xeyirxah işlər onlar üçün nümunə olmalıdır».

Yazıçı-publisist Sabir Rüstəmxanlı da Gülağa Tənhanı yeni kitabının çıxması münasibətilə təbrik etdi və ürək sözlərini mərasim iştirakçıları ilə bölüşdü: «Vətəndən uzaqda pul insanı xoşbəxt eləmir. Sən Vətənə qayıdıb Vətən üçün iş görürsənsə, artıq Vətənin divarına çevrilirsən. Bu, xeyriyyəçilik deyil. Bu, adicə borcudur. Vətən qarşısında olan borc. Bir övlad Vətənə borcunu qaytarırsa, əsl xoşbəxtlik bundadır. Gülağa Tənhanın «Mən Allah adamıyam» adlı ilk kitabının ön sözünün müəllifi xalq şairimiz Bəxtiyar Vahabzadədir. İndi təqdim olunması ikinci, «Dərdin nazını çəkmə» kitabına isə ön sözü Fikrət Qoca yazıb. Azərbaycan ədəbiyyatının ən görkəmli simalarının kitablarına ön söz yazması artıq bu kitabların halallığını təsdiq edir».

Professor Tofiq Hayiyev Azərbaycan ədəbiyyatının Gülağa Tənha kimi şairin gəlişinə sevindiğini və şerlərinin dərin mənə daşdığını bildirdi. Şairi kitabının işıq üzü görməsinə görə təbrik etdi. Tədbirdə xalq artistləri Cənəli Əkbərov, bəstəkar Şəfiqə Axundova, Niyaməddin Musayev, əməkdar artistlər Nisə Qasımova, Gülyanaq Məmmədova, müğənni Könül Kərimova da iştirak etdilər.

Sonda şair Gülağa Tənha gələn qonaqlara öz minnətdarlığını bildirdi. Bundan sonra da ədəbiyyatımıza, mədəniyyətimizə, incəsənətimizə təmənnsiz xidmət göstərəcəyini vurğuladı.

Bütün gördüyü işləri ilə Azərbaycan xalqına, onun dövlətinə və prezident İlham Əliyevin apardığı işlərə dəstək verəcəyini söylədi. Gülağa Tənhanın şerləri heç bir zaman solmayan, əlvanlığını itirməyən çəmənərə, gülüştana bənzəyir. Orada hər bir şerin öz poetik tutumu vardır. Hamısı eyni səviyyədə olmasa da, böyük məmnuniyyətlə qeyd etmək olar ki, hamı tərəfindən oxunur və artıq xalqımızın mənəvi sərvətinə çevrilir.

Səyyad Ağayev

poçt qutusu

Bu günüm də sənsiz keçdi...

Mən hər zaman olduğu kimi, bir tərəfdən kompüterin qarşısında əyləşib işlərimi bitirməyə çalışıram, bir tərəfdən də radioda səslənən həzin mahnılar dinləyirəm. Gözümün önündə sənle keçirdiyim günlər canlanır. Həsərəndə olduğum o şirin xatirələr. İndi məsafələr bizi bir-birimizdən ayırır. Bəzən məsafələrə üsyan etmək gəlir içimdən. Çünki sənə ehtiyac duyduğum anda yanımda tənhalığım olur. Səni dəlicə sevdiyimi ona danışır, bütün dərdlərimi onunla bölüşürəm. Eh, yanımda olsaydın əgər...

Gözlerimi yumaraq səssizcə adını təkrarlayıram beynimdə. O andaca istiliyin bürüyür dörd bir yanıma. Buz kimi otağım birdən-birə isti bir məkana çevrilir. Darıxıram gözlerimin işığı, darıxıram sənin üçün. Sənsiz yaşamaq çox çətindir.

Hiss etdiklərimi yazmaq istəyirdim, amma inan ki, nə kağız, nə də ki, qələm çatar düşüncələrimi yazmağa. Sözlər məhəbbətin qarşısında acizdir. Roman yazmağım üçün bir dəfə gözələrinə baxmaq kifayətdir. Heç bir şey sənin yerini verə bilməz. Klaviaturanın tikirtisi beynimi gəmirir, yoxsan sevdiyim, yoxsan yanımda. Sanki səslənən musiqinin hər bir notunda səni hiss edir, səni yaşayıram.

Unutma sevdiyim, mən sənsiz yarımçıq qalmış bir roman kimi mənasızam. Unutma sevdiyim, nə

qədər uzaq oluram olum, yenə də sənənləyəm. Bir gün uzaqlar da yaxın olar, vacib olan qəlblərin bir olmasıdır.

Ənvər

rəssamların emalatxanasında axşamlar təcrübə keçib müxtəlif texnikalar öyrəndiyimi, gündüzlər isə gah yanğınsöndürən, gah küçə süpürən işlədiyimi səndən gizlətmirəm, səbrli ol, hər şey düzələcək, bircə sən mənə vaxt ver». Cavanlıqdanmı, ya nədənsə, heç xoşlamırdım mənə içəridən göynədən bu söhbətlərini. Amma indi yaş üstünə yaş gəldikcə anlayıram ki, o, məqsədinə çatmaq naminə hər cür əziyyətə dözüb, öz problemlərini heç kimin çiyinə yükləməyib, ehtiyacın qoşa əllərini zəhmətlə qabar edib. Mənə elə gəlir ki, məhz bu imtahanlar, bu çətin sınaqlar insanı əsl insan kimi formalaşdırır. Bəlkə insan sonradan həyatda tutduğu layiqli mövqeyinə görə, məhz o çətin imtahanlara, sınaqlara borcludur? Bəlkə iradəsinə? İndi o imtahanlar, çətinliklər sağlam səhhəti bahasına da olsa, arxada qalıb. İndi geniş, işıqlı mənzilimiz də var, körpələrimiz də böyüyüblər.

sərgisinin də qalibi olmuşdur. Qeyd etmək yerinə düşər ki, həmişə bu nailiyyətlərdən söhbət düşəndə Rauf, Rəssamlar İttifaqının sədri Fərhad Xəlilovun adını xüsusi minnətdarlıq hissi ilə çəkir. Çünki doğrudan da, əgər Rauf yeni emalatxana ilə təmin olunmasaydı, çətin ki, bu işlər meydana gələrdi. Rauf hazırda rəssamlıqla yanaşı həm də müəllimdir. Onun müəllimlik fəaliyyəti Ali Tətbiqi Elmlər Kollecinə müəllim, baş müəllim, sonralar isə Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetinin Quba filialında ixtisas fənlərinin tədrisi ilə başladı. 2000-2004-cü illərdə İran İslam Respublikasının Bakıda fəaliyyət göstərən tədris kompleksində rəsm fənnini tədris edirdi. Hal-hazırda isə tələbələrə olan ilahədən, Rənadan razılıqla danışır. Onları mən də tanıyıram. Çox səmimi, sadə qızlardı. Rauf söz düşəndə deyir: «Onlardan rəssam olacaq, amma gərək çox işləsinlər». Əlbəttə, onun bu fikrinə

Əbdülhüseyn 10-cu, Novruz isə 5-ci sinif şagirdidir. Müəllimləri onlardan razıdır. Raufun yaradıcılıqla məşğul olmaq üçün geniş, işıqlı emalatxanası var. O, yenə də müxtəlif müsabiqələrdə, sərgilərdə öz əsərləri ilə iştirak edir. «Oğuz yurdu» adlanan keçə əsərinə görə, «Humay-2001» mükafatına layiq görülmüşdür. Bundan başqa, 2004-cü ildə «Azərbaycan bu gün» devizi altında keçirilən Ümumazərbaycan toxuculuq müsabiqəsinin qalibi olub. Həmin ərəfədə Azərbaycan dekorativ tətbiqi-sənət rəssamlarının

mənə də qoşuluram. Azərbaycan Rəssamlar və Reklamçılar İttifaqlarının üzvü, «Humay» mükafatı laureatı, rəssam Rauf Əbdülhüseyn oğlu bütün uğurlarına görə yalnız zəhmətə borcludur. Həyatda hər bir uğurun kökündə mütləq zəhmət dayanmalıdır. Fikrimi E.Zolyanın ibrətamiz kəlamı ilə bitirmək istəyirəm.

«Ən böyük həqiqət zəhmətdir. Həyatın bütün nəşəsi yaradıcılıqdır. Yaratmaq isə ölümü məhv etmək deməkdir».

Xanım Novruz qızı

Repressiya qurbanı - "ƏSLİ VƏ KƏRƏM" DASTANI

Daстанın mətnini Hüseyin İsgəndərov adlı toplayıcı Şəkinin Layısqı kəndində aşiq Əhməd Qafarovun dilindən 1938-ci ildə yazıya almışdır. Görkəmli şair Hüseyin Cavidin oğlu gənc Ərtoğrulun müsbət rəyindən sonra Cahənbaxışın redaktorluğu ilə çapa təqdim edilmişdir. Lakin Bakıda yüksək vəzifəli erməninin təkidi ilə daстан yenidən Elmlər Akademiyasının "Xalq yaradıcılığı şöbəsi"nə qaytarılmış, geniş müzakirəsi aparılmışdır. Mətnə akademik Həmid Araslı bir çap vərəqi həcmində şərh yazmışdır. Məndəki «Gəl, qız, müsəlman ol, qalma erməni» misralı qoşmaya görə, M.H.Təhmasib xalq əsərini xalqlar dostluğuna zidd saymışdır. Bu səbəbdən, məhz repressiya illərində daстан Azərbaycanda işıq üzə görməmiş, əlyazmasını itirib-batırmaqdan ötrü yeni yaradılan başqa tədqiqat institutunun arxivinə ötürmüşlər. Həmin mətn son illərdə Bakıda zəlzələ baş verən zaman təsadüf nəticəsində üzə çıxarılmışdır. Daстанın Şəki variantı ilk dəfə oxuculara təqdim olunur.

GƏL, QIZ, MÜSƏLMAN OL, QALMA ERMƏNİ...

(Əvvəlki qəzetimizin 2, 3, 4
və 5-ci saylarında)

Ay camaat, bu dərd məni qocaldar,
Zənəx dərdi, buxax dərdi, xal dərdi.
Dərdim çoxdu, hansı birin söyləyim,
Nadan dərdi, namərd dərdi, dil dərdi.

Aşiq oldum tazə qönçə güllərə,
Daстан olub düşdüm dildən-dillərə.
Ağlaya-ağlaya çıxdım çöllərə,-
Gələndə dərdi, gedəndə dərdi, yol dərdi.

Tərk eylədim Vətənim, elimi,
Əlimdən aldirdim qönçə gülümü,
Kimsə bilməz bu qürbətə halımı,
Vətən dərdi, oba dərdi, el dərdi.

Səllər tək coşdum, coşdum bulandım,
Vardım gəzdim, dağı-daşı dolandım.
Puşt bağlayıb qapı-qapı diləndim,
Xirqə dərdi, paltar dərdi, şal dərdi.

Dost-düşmənlər özün burda bildirdi,
Ağladılan göz yaşımı sildirdi.
Ay ağalar, vallah, məni öldürdü,
Əsli dərdi, Kərəm dərdi, kol dərdi.

Kərəm keşişin sorağını alıb dayanmadan
yol gedib bir hündür dağa çatdı. Başladı
dağa bu sözləri deməyə:

(Dübeyt)

Uca havadan uçaram,
Endirəyim, könül səni.
Burax, burax, gül dağına
Qondurayım, könül, səni.

Uca dağlar uca olur,
Gündüz gedir, gecə olur.
Yardan ayrılan necolur,
Sındırayın, könül, səni!

Dərdli Kərəm, alış-dayan,
Sırrın olub dostu ayan.
Nə yatıbsan, durma, oyan,
Yandırayım, könül, səni!

O gecə dağda gecələyib, ertəsi günü
yollarına rəvan oldular. Yene də yol üstündə
çox böyük bir dağa rast gəldilər.

Kərəm gördü bu dağın üstündən keçə
bilməyəcəklər. Başına baxanda adamın
papağı düşür. Duman-çən hər tərəfini
bürüyüb. Gördü dağa yalvarmaqdan başqa
çarə yoxdur. Sazi basdı sinəsinə, görək
Alviza* nə dedi:

*Alviz - Elbrus dağının adıdır.

Başın üstə şahin-şonqar səslənir,
Alviz dağı, heç əskilməz dumanın.
Ətəyində tutu, qumru bəslənir,
Alviz dağı, heç əskilməz dumanın.

Tipqi, boran olur, yağış ələyir,
Meşəndə dolanır, maral mələyir.
Kollarında tülkü, çaqqal ulayır,
Alviz dağı, heç əskilməz dumanın.

Sinəndə xarlanmış nəmli qar olur,
Alt yanında bağça olur, bar olur.
Alma olur, heyva olur, nar olur,
Alviz dağı, heç əskilməz dumanın.

Belində otlayır qoyunun, malın,
Hində, Hindistana bəllidir halın.
Karvan köçüb, qalıb cahı-cəlalın,
Alviz dağı, heç əskilməz dumanın.

Uca-uca qayan, yaşlı daşın var,
Şirin-şirin ötən tərən quşun var.
Kərəm kimi nə bələli başın var,
Alviz dağı, heç əskilməz dumanın.

Söz tamam oldu. O saat dağın başından
duman çəkildi, Kərəmə yol verdi.

Kərəm Sofu ilə buradan keçib gəldilər.
Yol gedə-gedə Kərəm öz-özünə belə ox-
uyur:

Vətən fərağından, yarıq qəmindən
Mənə çox əcaib hal oldu bu gün.
Fələk bir dərdimi minə yetrdi,
Alışdı ciyərim, kül oldu bu gün.

Durnamın qanadı bir qarış teldən,
Çəkərəm ayrılıq, nə gəlir əldən?
Qərib bülbül kimi ayrıldım güldən,
Miqdarsız, qiymətsiz pul oldum bu gün.

Qərib Kərəm deyər: yazıq bəndəyəm,
Gah biyaban gəzir, gah çəməndəyəm.
Düşmüşəm yoluna, mən səməndəyəm,
Bilmədiyim dağlar yol oldu bu gün.

Az gətdilər, çox gətdilər, gəlib Ərzurum
dağlarına çatdılar. Burada da onların yolunu
qar kəsdi.

Kərəm Sofudan xəbər aldı ki, «ay kişi,
heç bilirsənmi ki, bu dağ hansı dağdır?»
- Yox, bilmirəm! Gəlsənə, ötüb yolumu-
zla gedək! Bəs deyilmi, bu qədər dağ-daşla
danışsın?»

Aldı Kərəm:

(Kərəmi şikəstə)

Ərzurumun gədiyinə varanda,
Onda gördüm burum-burum qar gəlir.
Lələ dedi, gəl bu yoldan qayıdaq,
Qayıtmadım, namusuma ar gəlir.

Əzəldən mailəm o ala gözə,
Darayıb zülfünü tüküb gül üzə,
Xocalar yük tutub, çıxdılar düzə,
Elə bildim karvan ilə yar gəlir.

Kərəməm, qürbətə saldım yerimi,
Tərk eylədim namusumu, arımı.
Aldılar əlimdən nazlı yarımı,
Gen dünya başıma yenə dar gəlir.

Dərdli Kərəm deyər, halım yamandı,
Yarı görməyəli xeyli zamandı.
Bu ellərdə yaz-bahardı, çəməndi,
Bəs nə üçün bizə yağmur, qar gəlir?!

Dağdan duman çəkilib onlara yol verdi.

Kərəm bu tərəflərdə də Əsliyin sorağını
elədi. Keşişi və köçünü «gördüm» deyən
olmadı. Əsli Kərəmin yadına düşüb başladı
çarəsiz-çarəsiz dağlardan kömək istəməyə.
Üzünü dağlara tutub görək nə deyir:

Xan Əsliyi qaçırtmışam elindən,
Yol verməyin, başı dumanlı dağlar!
Bir bülbülü uçurtmuşam güldən,
Yol verməyin, başı dumanlı dağlar!

Bələli şərimdən getməz sevdası,
Çöllərimin yaşılbaşlı sonası,
Alıb qaçıb atasıyla anası,
Yol verməyin, başı dumanlı dağlar!

Kərəm dolu-dolu badə içibdir,
Ağ oxuyub qaraları seçibdir.
Ərzurumun gədiyindən keçibdir,
Yol verməyin, başı dumanlı dağlar!

Kərəm sözünü tamam elədi, yenə yolları
ilə getməyə başladılar. Bir qədər gətdikdən
sonra onların qabağına bir dəstə qız çıxır.
Kərəm qızları görüb götürür:

(Dübeyt)

Açıldı lalələr, güllər,
Gözəl gedir obasına.
Əl-ələ vermiş cümləsi,
Çıxıb gedir obasına.

Qarşımda uca dağlar,
Könül nə'rə vurur, çağlar,
Baxar Əsli üçün ağlar,
Baxar, gedər obasına.

Kərəm buradan da keçib bir şəhərə çatdı.
Orada bir karvansaraya girib oradakıların
xahişi ilə bu sözləri oxudu:

(Kərəmi şikəstə)

Gəl Əsli, çıxalım geniş seyrana,
Kül içində yanan dayana bilməz.
Məcnun kimi düşdün çöldən-çöllərə,
Leylisiz bu könlüm dayana bilməz.

Bu fani dünyadan bezdim, usandım,
Al-qumaşı atıb, qara boyandım.
Ey ağalar, eşqin oduna yandım,
Mən yanırım könül dayana bilməz.

Evdar xanımlara məsləhət

- Xəmir kündəyə gələn vaxt onun üstünə selofan pərdə salmaq daha yaxşıdır. Bu xəmirin qurumasının qarşısını alır.
- Xəmirə bir neçə yumurta əlavə edilməsi nəzərdə tutulmuşsa, yumurtaları əvvəlcədən bir-bir nəlbəkiyə sındıraraq yoxladıqdan sonra istifadə etmək lazımdır. Yumurtanı birbaşa xəmirin üstünə sındırmaq məsləhət deyil.
- Sodalı xəmiri çox yoğurmazlar, o yapışar və yumşaq olmaz.
- Tort bişən tavanı duxovka-

dan çıxardıb soyuq suda isladılmış əskinin üstünə qoysanız, tort tavadan asan çıxar.

• Bəzən işləmək üçün yumurtanın ağı lazım olur. Belə vaxtda sarısı bir neçə gün qalib xarab olmasın deyə, yumurtanın hər iki ucunu qıyır, yaxud da qalın iynə ilə astaca deşib, başaşağı qoyun. Beləliklə yumurtanın ağı süzüləcək, sarısı isə qabığın içində bütöv və təzə qalacaqdır.

• Xəmiri kündələyərək əllərinizə azca bitki yağı sürün. Belə etsəniz, xəmir əlinizə yapışmaz.

Çay süfrəniz üçün

«Banan» peçenyəsi

Xəmir üçün:

kərə yağı və ya «banan» - 200qr.,
xama - 200qr.,
çay sodası - 0,5 çay qaşığı,
sirkə - 1 çay qaşığı,
un - 2,5 ştəkan.

İçlik üçün:

kəsmik - 200 qr,
yağ - 100qr.,
şəkər tozu - 1 ştəkan,
un - 1 ştəkan,
vanilin.

Hazırlaması:

Yağ yumşaldılır və unla ovulur. Xəminin üstünə sirkədə həll edilib söndürülmüş çay sodası əlavə edilir, qarışdırılır, yağlı una qatılıb xəmir yoğrulur. Xəmindən 30-32 dənə kiçik kündə hazırlanır.

İçlik hazırlamaq üçün kəsmiyin üzərinə şəkər əlavə edilib yaxşıca qarışdırılır. Sonra yağ əlavə edilib çalınır və un qatılıb eynicinsli kütlə alınana qədər qarışdırılır. Kündələr uzunsov şəkildə yayılır. Üzərinə uzunsov formada iç qoyulur və qıraqları qatılıb bükülür. Qənnadı təbəqəsinə qoyduqda tikiş aşağı olmaqla bir qədər əyilir və banan forması verilir. 15-20 dəqiqə vaxt istilikdə bişirilir. Soyuduqdan sonra üstünə şəkər kirşanı səpilir.

Yadda saxlayın:

• Zeytun yağı kərə yağından fərqli olaraq, qanda xolesterinin artmasına imkan yaratmır, infakt və damar çatışmazlığı riskini oyatmır.

• Kəklitotu, itburnu, nanə, razyana, böyürtkən, zəncəfdən istifadə etmək xeyirlidir. Onlar maddələr mübadiləsini tənzimləyir, orqanizmin müdafiə qabiliyyətini artırır, normal qan yaradır.

• Alimlər müəyyən etmişlər ki, kələm qidanın həzm olunmasında mühüm rol oynayır, orqanizmdə xolesterolu sürətləndirir, aterosklerozun qarşısını alır və onu müalicə edir. Kələmin tərkibində 11% amin turşusu, 5%-dək şəkər, 0,055% yağ və s. vardır.

• Yatan zaman əvvəlcə sağ tərəfi üstə uzanın, sonra sol tərəfiniz üstə çevrilməyiniz məsləhətdir. Çünki sağ tərəfi üstə yatmaq həzmi asanlaşdırır. Əslində isə tox yatmaq düzgün deyil. Çalışın yatmadan 3-4 saat öncə yemək yeyəsiniz. O zaman gecəni rahat yatarsınız.

• Mannı sıyığı qan azlığı yaradır. Onu körpənin yemək rasionundan çıxarmayınız məsləhətdir. Əvəzində qidalı, vitaminli peçenyedən, düyüdə, və digər südlü sıyıqlardan istifadə edin.

• Hər gün alma yemək insanı cavan saxlayır. Alma orqanizmi bir çox vitaminlərlə zənginləşdirir. Belə ki, şəfaverici məhsul olan almanın tərkibində çoxlu mineral maddələr (kalium, natrium, kalsium, dəmir, fosfor, sink, yod və s.), eyni zamanda üzvi maddələr S1, B1, B2, B6, E vitaminləri vardır.

IRM

İSTANBUL REKLAM MARKET

Xəbətlərinizi bizimlə gerçəkləşdirin...

büyük
aüşünün

00987654
03516858
02416886
06876554
00684655
00165544
00987654
00874310
06871655
06874545
08671654
04687468
03858915
06876823
05346842
03509056
06876541
03546845
06435133
03546846
03858915
06876823
05346842
03509056
06876541
03546845
06435133
03546846

Ünvan: Xaqani 63
Tel/Faks (99412) 493 49 54
email: kayakarshi@yahoo.com

LOS-ANCELESDƏ İLİN İLK AVTOSALONU AÇILDI

Bu ilki sərgidə dünyanın 12 yeni avtomobili nümayiş etdirilir. Onlardan başqa ABŞ vətəndaşları və qonaqlar Avropanın avtosalonlarında göstərilən, lakin hələ yeni dünyaya (Amerikaya) gətirilməyən modellərlə də tanış olurlar.

Los-Anceles dünya avtomobil sənayesi mərkəzi sayılmasa da, iş adamları yeni ildə ilk böyük avtosalonu burada açmağa müvəffəq olublar. Bu, Detroytdakı məşhur avtosalona bənzəməsə də, yeni ilin ilk avtomobil şousu olduğu üçün böyük maraqla qarşılanır, bir çox yeni markalı avtomobillər ilk dəfə alıcılara məhz mələklər şəhərində çatdırılır. Los-Ancelesdə bir çox avtomobil istehsalçılarının, təkcə Amerikanın deyil, Avropa və Asiyanın da dizayn-studiyaları yerləşir. Ona görə ki, şəhərdə havalar həmişə isti keçir, ilboyu kabrioletdə gəzmək mümkündür. Bu səbəbdən də, Ford kompaniyası öz evində - Detroytdakı şoudan əvvəl ilk dəfə burada üstü açılıb arxaya yığılan Mustanq markasını «sınaqdan» keçirir. Mustanq Convertible Amerika sərgisinin «gözü» sayılır.

Ümumiyyətlə, ABŞ-da Mustanq azad, demokratik avtomobil sayılır, onda tələbələr də, evdar qadınlar da, təqaüdü qocalar da böyük həvəslə gəzintiyə çıxırlar. Salonda bu maşının qiyməti 24 495 dollardır.

Hollivudun məşhur ulduzları Spyker C8 Spyder-ə üstünlük verirlər. Bentley Arnage Drophead Coupe markalı

avtomobilin prototipi də Los-Ancelesə gətirilib. Audi mühərrikli avtomobilin qiyməti nə az, nə çox - 290 min dollardır. Albionda bu markanın kütləvi istehsalına başlamaq istəyirlər. Appenninada isə Ferrari Maranello - Superamericon bazasında yeni kabriolet düzəldirlər. Maraqlıdır ki, bu modelləri ingilislər ilk dəfə Los-Ancelesdə nümayiş etdirirlər.

İtaliyalıların da üst örtüyü qeyri-adi konstruksiyalı modelləri göz oxşayır. Şəffaf örtük qarmon şəklində yığılmır, sadəcə olaraq qaldırılıb arxa yük yerinin üstünə aşırılır. Bu maşının öz vətəndə dəyəri 188 min «avro»dur. Amerikada neçəyə satılacağı hələ belli deyil.

Dodge kompaniyası ABŞ-da populyar olan iki məşhur markasını (Viper SRT10 və - universal Dodge Magnum SRT8) nümayiş etdirir. Nümunələrdən biri də Volkswagen Jetta kompaniyasının məhsuludur. Meksikada istehsal olunan maşının qiyməti başqalarına nisbətən xeyli ucuzdur (\$18 min).

Los-Ancelesdəki avtoşou öz işini yanvar ayının 16-da başa çatdıracaq. Bir gün qabaq isə Detroytdakı məşhur avtosalon öz qapılarını avtomobil həvəskarlarının üzünə açacaq.

Reşad

«Azərbaycan xalqına qarşı dəfələrlə törədilmiş və uzun illərdən bəri öz siyasi və hüquqi qiymətini almamış soyqırımı da tarixin açılmamış səhifələrindən biridir»

Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında Respublika Prezidenti Heydər Əliyevin 26 mart 1998-ci il tarixli fərmanından

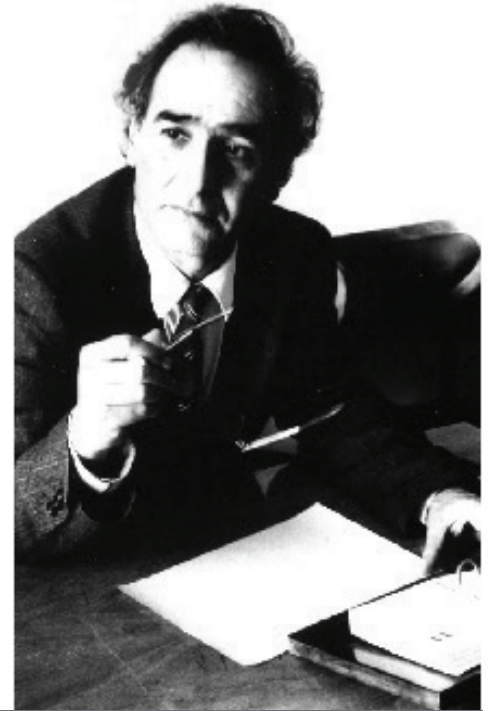
Daşnak partiyasının tanınmış ideoloqları xarici ölkələrin mötəbər kürsülərindən düşmək bilmir, göz yaşı axıdır, nalə çəkib-feryad qoparır, dünyanın bütün qüdrətli dövlətlərini «əzabkeş, zavallı, bədbəxt, kütləvi qırğına məruz qalmış» erməni xalqını «xilas etməyə» səsleyirdilər. Daxildə isə «sülhsevər» daşnak hökuməti azərbaycanlılara amansız divan tutmaq məqsədilə daha sərt, daha qanlı tədbirlərə əl atırdı.

Ölkədə ümumi səfərbərlik elan edilmişdi. Hərbi vəziyyət haqqında fərman vermişdilər. Erməni korpusunun ko-

yan indiki Ermənistan ərazisində azərbaycanlılara qarşı soyqırımı törədəcəyini əvvəlcədən xəbər verərək 1906-cı ildə yazırdı: «Ermənilər bu torpağı qanlı boyamasalar, məqsədlərinə nail ola bilməyəcəklər». Ömür boyu «Türksüz Zəngəzur», «Türksüz Ermənistan» deyə-deyə bütün erməniləri azərbaycanlılara qarşı səlib savaşına haraylayan Qaregin Njdeh «Günəş altında özümüzə gənbol yer eləmək üçün bu dünyanı türkün başına tərs fırlandırmaq, keçmişin bütün külünü onun gözüne üfurmək lazımdır», - deyirdi.

san edildi, minlərcə müsəlman qanına qəltan olundu.

Ermənistan, sözün tam mənasında, Zaqafqaziyanın «ən bədbəxt» bir guşəsinə döndü. 1913-cü ildəkinə nisbətən sənaye məhsulu 93 faiz, əkin sahələri 23 faiz, mal-qaranın baş sayı 70 faiz, ümumməhsul istehsalı üç qat azaldı. Çöldə, küçədə addımbaşı insan meyitləri düzülüşdü, əhəlinin 25 faizi aclıq və yoluxucu xəstəliklər üzündən məhv olmuşdu. 1920-ci ilin yanvarında təkə İrəvan şəhərində iki min adam ölmüşdü. «Znamya truda» qəzetində dərc olunmuş bir yazıda deyilirdi: «1919-cu ildə İrəvanda hər yüz nəfərdən 15-i, orta hesabla hər saatda 1,6 adam ölmüşdü. Şəhərdə ölənlər azərbaycanlıların sayı 2241 nəfərdir. Əslində bu məlumat səhih deyil, ona görə ki, azərbaycanlılardan ölənlərin sayı daha çoxdur. Onları bağda, bağ-

QƏRB BÖLGƏSİ AZƏRBAYCANLILARIN SOYQIRIMI

mandanı Nazarbekyan 1918-ci ilin iyununda, daşnakların hakimiyyət başına gəlməsinin hələ heç birinci ayı tamam olmamış əmr etmişdi ki, əli tufəng tuta bilən 35 yaşınadək bütün «qeyrətli» ermənilər könüllü silahlı dəstələr təşkil edib, türklərə-azərbaycanlılara qarşı döyüş meydanına atılsınlar. Fərariyyə qarşı ciddi cəza tədbirləri qoyulmuşdu. «Ölüm hökmü» haqqında ayrıca fərman imzalanmışdı. Millətini darda qoyub öz canını xilas etmək üçün xaricə qaçmış «millət qəhrəmanı» Andranik Ozanyan 1919-cu ilin yazında Parisdə Poğos Nubar paşanın vasitəsilə yol taparaq özünü prezident sarayına çatdırmış və türklərə-azərbaycanlılara qarşı törədilən vəhşiliklər haqqında Fransa prezidenti Rayman Paunkareya Təkbəburlə Raport verərək demişdi: «Türklərə qarşı vuruşmaq üçün biz ermənilər rus ordusuna 180 min, Avropa ordularına 15 min könüllü döyüşçü vermişik».

Bu müstəsna canfəşanlıq, belə sərt tədbirlər, 250 min nəfərlik güclü ordu kimə və nəyə gerek idi?! Bütün Rusiyada dövlət xadimi kimi ad çıxarmış Aleksandr Myasnikyan bu suala çox sərraşt, çox səhih cavab verərək hələ 1921-ci ildə yazmışdı: Milli siyasət sahəsində daşnakların yeganə məqsədi Ermənistanı başqa millətlərdən təmizləmək idi. Daşnaklar deyirdilər: xmbapet ruhlu erməni olmaq istəyirsinizsə, nifrət etdiyiniz türkləri, insana bənzəməyən tatarları qırın, od vurub kəndlərini yandırın, var-yoxlarınızı çapıb talayın, əllərdən alın, Ermənistanı başqa millətlərdən təmizləyin. Daşnak liderlərindən biri, «İnqlabçının düşüncələri» kitabının müəllifi Xristofor Mikael-

Ermənistanda cəmi birçə dəfə (ölümündən bir neçə həftə əvvəl) olmuş Amerika nasiri Vilyam Saroyan daha ciddi hökm verərək deyirdi: yer üzündə tək bir erməni qalmış olsa belə, yenə də türkə qarşı müharibəyə qalxmaq hüququnu onun əlindən almağa heç kəsin haqqı yoxdur! Sonuncu erməni belə Türkiyəyə, türklərə-azərbaycanlıya qarşı müharibəyə çağıran başqa bir ideoloq - «Türklər və biz» kitabının müəllifi Hakop Ter-Hakopyan daha kəse yolla gedərək açıqsaçıq deyirdi: «Erməninin yeganə bir düşməni varsa, o da türkdür». Türkə qarşı nifrət hissini ermənilərə Allah özü bəxş edib. Türkdən intiqam almağı Tanrının özü buyurub erməniyə».

«Daşnaksütyun» və 1914-1918-ci illərin imperialist müharibəsi» əsərinin müəllifi A.Lalayan da yazırdı: «Qana susamış daşnak xmbapetlər başda olmaqla silahlı dəstələr türk qadınları və uşaqlarını, qocalarını və xəstələrini qırmaqda maksimum «cəsəret» göstərirdilər».

30 aylıq ağıllıqları dövründə (28 may, 1918, 29 noyabr, 1920) daşnakların ərazi iddiası və milli ədavətə rəvac vermək səyləri Qafqazın cənubunda qanlı vuruşmalara, kütləvi qırğınlara, evsiz-eşiksiz qalmış azərbaycanlı qaçqınların böyük bir ordusunun yaranmasına gətirib çatdırdı. Ərzincan və Ərzurumdan, Yaşıl Yayla və Qarsdan başlayaraq, Ağbaba və Şörəyələ, Qaraqoyunlu və Göyçə mahallarına, İrəvan quberniyasının bütün qəzalarına, Yelizavetpol quberniyasının şəhər və kəndlərinə, oradan da daha uzaqlardək gedib çatan bir ərazidə törədilən vəhşiliklər, qətl-qarət nəticəsində yüzlərlə kənd yerlə-yek-

çada, dağda-aranda, harada gəldi orada dəfn etmişlər. Hamısını dəqiq-düzgün hesaba almaq, sayını dürüst müəyyən etmək mümkün deyil.

Cəmi otuz ayda daşnaklar Ermənistanı yetimlər və qaçqınlar diyarına döndərmişdilər. Skeletə dönmüş yetim uşaqların, evsiz-eşiksiz qaçqınların yüz min nəfərlik ordusu... Hüzün, hıçqırtı, matəm, kədər və istsirablarla dolu cəhənnəmə bənzər bir diyar olmuşdu Ermənistan! Guya bütün bunlar azmış kimi həbsxanaları da azərbaycanlılarla doldurmuşdular. 1920-ci il iyunun 29-da S.M.Kirov Moskvaya göndərdiyi teleqramda xəbər verirdi ki, Zəngibasarda üsyanı yatırarkən əsir düşmüş azərbaycanlılara divan tutmuşlar. Onların hamısını yerindəcə güllələmişlər. Daşnakların ağı terroru dörd ətrafı bürümüşdür.

Mauzerçi xmbapetlərin ağılığı iki il altı ay davam etdi. Bu müddətdə onlar etnik və etnosiyasi konflikt yolu ilə «Türksüz Ermənistan» ideyasının gerçəkləşdirilməsi sahəsində çox iş görə bildilər. Azərbaycanlılar qılıncdan keçirilir, silah gücünə öz doğma ocaqlarından didərgin salınır, onların yerinə boş qalmış kəndlərə və evlərə başqa-başqa yerlərdən köçürülüb gətirilmiş erməniləri məskunlaşdırırdılar. 1920-ci il noyabrın 11-də «Hayastani dzyan» qəzeti (sayı - 176) yazırdı: «Qars, Aleksandropol və Sürməli qaçqınlarının sayı 200 min nəfərə çatır. Himayədarlıq nazirliyi bunu nəzərə alaraq nazirlər şurasına göndərdiyi məktubda təklif edib ki, Dilicana 25 min, Qarakilsəyə 25 min, Zəngibasara 25 min, Gərnibasara 25 min, Novo Bayazidə 10 min, Vedibasara 60 min

qaçqın göndərlisin. Təkə bunlar deyil, Şimali Qafqazdan və digər yerlərdən də ermənilərin Ermənistanı gətirilməsi dövlət əhəmiyyətli tədbir hesab edilirdi. Daşnak hökumətinin tanınmış başçılarından sayılan A.Xatisov «Osmanlıların əlindən qaçıb Qafqaza gələn 40000 erməninin» Ermənistanda yerləşdirilməsi planını ciddi-cəhdlə reallaşdırmağa can atırdı.

Emin Frankyan deyilən daşnak lideri 1920-ci ildə «Haraç» qəzetində (sayı - 106) yazırdı: «Bütün həyatımız başdan-başa erməniləşməlidir. Dövrün hökmü belədir. Dövlətimizə, millətimizə, məmurlarımıza təklif olunan təkidli tələb belədir. Dilimiz və ruhumuz iqiqat erməniləşməlidir». Arşak Aştvasaturyan da baltanı kökündən vuraraq «Hayrenik» qəzetində (sayı - 5) bütün oxucularını inandırmağa çalışırdı ki, «Azərbaycanlılarla, Azərbaycanla qonşu olmaq erməninin və Ermənistanın ən böyük bəlası və bədbəxtliyidir. Bu, ermənilər və Ermənistan üçün ölümcül təhlükədir. Zaqafqaziya ermənilərlə tatar xalqının mənafeyi heç vaxt üst-üstə düşə bilməz. Bu xalqlar həmişə bir-birinə qarşı duracaqlar». Daşnak hökumətinin qonşu Azərbaycan xalqına, qərb bölgəsində yaşayan azərbaycanlılara qarşı yeritdiyi qəddarlıqdan yoxruluşmuş siyasəti «Karmir aştğ» qəzetində (sayı -74) Arşavir Melikyan belə şərh edirdi: «Daşnak hökuməti qonşularla dinc yanaşı yaşamaq əvəzinə yumruğunu düydünlədi, aləmə meydan oxumağa başladı, millətçilik azarından əl çəkmək istəmədi».

İsrafil Məmmədov,
tarix elmləri namizədi

GİNEKOLOGİYADA

aktual problem nədir?

Ginekologiyada ən aktual problemlərdən biri də sonsuzluqdur. Ümumiyyətlə, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) son məlumatına görə, hazırda əhali arasında 10-12% sonsuzluq qeydə alınıb. Bu xəstəliklə bağlı faktları araşdırmaq, xüsusən də gənc ailələri narahat edən bu problemlə bağlı mütəxəssis fikirləri ilə oxucularımızı tanış etmək məqsədilə 1 sayılı qadın məsləhətxanasının həkim-ginekoloqu **Flora xanım Sadıqova** ilə görüşdük.

Sonsuzluq xəstəliyini "ginekologiyanın faktoru" adlandırılan Flora xanım, bu mövcud problemi törədən amillərdən də söz açdı.

F.Sadıqovanın sözlərinə görə, bu xəstəlik yetkin orqanizmin döl əmələ gətirmək qabiliyyəti olmaması zamanı yaranır. ÜST-nin qənaətinə görə, 1 il ərzində kişi və qadın birgə cinsi həyat zamanı heç bir kontraseptin qəbul etmədən döl əmələ gətirmə qabiliyyətinə malik deyilsə, bu artıq sonsuzluq sayılır. Bu isə həm kişi sonsuzluğu, həm qadın sonsuzluğu, eyni zamanda qarışıq və aydın olmayan sonsuzluq ola bilər.

Öncə qadın sonsuzluğu barədə danışaq. Adətən ilkin və sonradan baş verən sonsuzluq halları ilə qarşılaşırıq.

İlkin sonsuzluq əlaməti kimi - cinsi həyata başladıqdan sonra 1-2 il ərzində hamiləliyin olmaması əsas götürülür.

Bir və ya bir neçə il hamiləlikdən sonra qadının mütəmadi cinsi həyatı varsa, heç bir kontraseptik preparat qəbul etməsə və hamiləlik yoxdursa, bu artıq sonradan baş verən sonsuzluq sayılır. Bu hamiləliklər abortla, doğuşla və cərrahi müdaxilə ilə başa çata bilər. Qadın sonsuzluğunun əsas formaları bunlardır: -endokrin sonsuzluq, peritoneal (boru) sonsuzluğu, endometriyanın nəticəsində əmələ gələn sonsuzluq və səbəbi aydın olmayan sonsuzluq.

Flora xanımın qeydinə görə, əgər qadın bir neçə il hamilə qalmırsa, bu, sonsuzluq sayılır. Lakin bunun müalicəsi var. Bu xəstəliklə bağlı tibbi araşdırmalar aparılmalıdır və son nəticədə dəqiq diaqnoz qoymaq

mümkündür.

Məlumdur ki, əksər hallarda xəstəliyin qarşısını almaq onu müalicə etməkdən asan olur. Sonsuzluğu da ailə planlaşması üsulları ilə aradan götürmək mümkündür.

Bəs, sonsuzluğu yaranan səbəb nədir?

Həkim-ginekoloqun fikrincə, bunun səbəbini həm qadında, həm kişidə, həm də hər ikisində axtarmaq lazımdır. Elə isə araşdıraq: Qadın sonsuzluğunun səbəbləri hansılardır?

-qadın cinsi orqanlarında çatışmazlıqlar;
-uşaqlıq borusunun keçməzliyi;
-yumurtalıqların funksiyasının pozuntuları;
-nadir hallarda cinsi münasibətdə intim çatışmazlıqlar;

Kişi sonsuzluğunun səbəbləri:

-kişi cinsi orqanlarında çatışmazlıqlar;
-spermatozoidlərin (toxum hüceyrələrin) qeyri-normal inkişafı;

-bəzən cinsi əlaqə zamanı intim çatışmazlıqlar;
Qadın və kişi sonsuzluğunun ən əsas səbəblərindən biri də cinsi yolla yoluxan xəstəliklərdir.

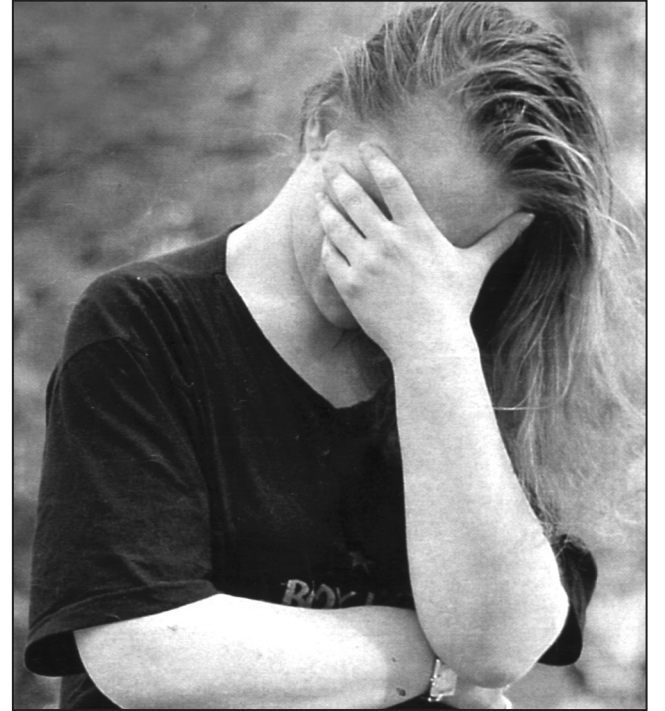
Bundan başqa, elmi tədqiqatlara əsasən, endokrin pozğunluqlar, spesifik və qeyri-spesifik infeksiyalar (həmçinin cinsi yolla), kiçik çanaq üzvlərinin iltihabi prosesləri, anadangəlmə qüsurlar və s. kimi amillər də sonsuzluğa gətirib çıxara bilər.

-Bu problemi aradan qaldırmaq üçün aşağıdakı müayinələr tövsiyə edilir:

Birinci növbədə, kişi və qadın ambulator şəraitdə bütün tibbi müayinədən keçməlidir.

türk yəhərinin rentgen şəkli; okulişt müayinəsi; endokrinoloq müayinə; şəkərin yoxlanılması; gün ərzində yığılan sidəyin yoxlanılması (17 ketosteroid və 17 oksikortikosteroid); uşaqlıq yolundan gələn yaxma müayinəsi (2 ay ərzində 8 yaxma); 2-3 ay ərzində bazal temperaturun ölçülməsi; spermogrammanın yoxlanılması; boruların yoxlanılması (histerosalinqraqrafiya-aybaşının 3-10 günündən); gimoqrafik pertubasiya.

İkinci növbədə isə stasionar şəraitdə laparoskopiya vasitəsi ilə müayinə edilir, histoloji və qarmon

müayinəsi aparılır.

Sonsuzluğun müalicəsinin əsas qarantı düzgün edilmiş müayinə və vaxtında səbəbin aşkar olunmasıdır.

-Bəs, «Ailə planlaşması» nə deməkdir?

Flora xanım bu sualı cavablandırarkən bildirdi ki, «Ailə planlaşması» hər bir ailədə istənilən zaman arzu olunan sayda sağlam uşaq doğulmasına imkan yaradır. Ailə planlaşması üsullarının düzgün və yerində tətbiqi ailənin sağlamlığını qoruyur, həm də bütövlükdə həyat tərzini yaxşılaşdırır və bir çox xəstəliklərin qarşısını alır. Ailə planlaşması arzuolunmaz hamiləlikdən qorunma üsullarına əsaslanır.

-Sonsuzluğun qarşısını almaq üçün hansı profilaktik tədbirlər görülməlidir?

-İnsanın reproduktiv funksiyaları ana bətnində formalaşır və bu gələcəkdə bir neçə kritik dövrə bölünür. Bu, səbəbdən də cinsi formalaşma dövründə (əsasən yeniyetmələrdə) əmələ gələn nöqsanlara fikir vermək lazımdır. Məsələn, qız uşaqlarında aybaşının mütəmadi olmasına, onların funksiyasına, kiçik çanaq orqanlarının inkişafına və s. Əsasən bu işdə valideynlər diqqətli olmalı, istər oğlanlarda, istərsə də qızlarda bu qüsurları vaxtında aradan götürməlidirlər.

- Hansı amillər sonsuzluğa səbəb olur?

-Gələcəkdə qadını və kişini sonsuzluğa gətirib çıxaran amillər, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, spesifik və qeyri-spesifik infeksiyalar (həmçinin cinsi yolla), iltihabi proseslər, hormonal pozğunluqlar, zərərli adətlər (narkotik və siqaret), anadangəlmə qüsurlardır.

Yeriməyi bacarmaq lazımdır

Yeriş qadının gözəlliyini şərtləndirən əsas amillərdən biridir. Gözəl yeriş hər bir qadını daha da cazibədar edə bilər. Füsunkar yeriş qaydaları isə çox sadədir.

Əziz xanımlar, elə isə məsləhətlərimizə diqqət yetirin:
Mütəxəssislərin fikrincə, nor-

madan artıq çəki ayaqlara pis təsir göstərir. Şişburun ayaqqabıları isə bacardıqca az geyinmək lazımdır. Bütün günü çəkələkdə gəzmək məsləhət deyil. Rahat və supinator içlik qoyulmuş ayaqqabı yaşda-banlığın, barmaqların əyilməsinin və digər deformasiyanın qarşısını alır.

Ayaqlara pis təsir göstərən əlamətlərdən biri də aşağı hissələrin yüklənməsi və yorğunluqdur. İmkan düşən kimi dincəlmək lazımdır. O da sirr deyil ki, idmanla, xüsusilə də gimnastika ilə məşğul olanlarda ayaqlar sağlam və gözəl olur. Təbii ki, rəqqaslar da ayaqlarının gözəlliyi

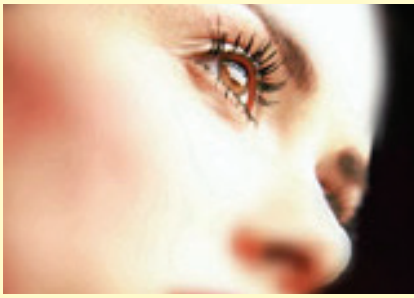
ilə öyünə bilərlər. Çünki rəqs edərkən nəinki əllər və ayaqlar hərəkətdə olur, həm də bədən gözəl yeriş üçün formalaşır. Hündür, orta və alçaq dabanlı ayaqqabıları dəyişərək vaxtaşırı geysəniz, yerişiniz gözəl və cazibədar olar. Yadda saxlayın ki, həmişə alçaqdabanlı ayaqqabı geydikdə addımlar hərdən artıq iri olur. Yayda çimərlikdə və qumluqda ayaqyalın gəzmək də yüngül yeriş formalaşdırmaq üçün çox faydalıdır.

Bir sıra şərq ölkələrində qadınların başlarında yük aparması adi, qanunauyğun hal olsa da, bu həm də füsunkar yerişinə bərpə edir. Bu

cür düzgün və ritmik hərəkət yerişini gözəlləşdirir. Çünki belə təzli yeriş zamanı bədənin yuxarı hissəsi və baş tam hərəkətsiz olur, yeriş ombadan başlayır. Bu cür yerişə sahib olmaq istəyirsinizsə, evdə kiçik bir məşq prosesini aparın. Hər gün bir neçə dəqiqə başınıza kitab qoyub o tərəf-bu tərəfə sərbəst şəkildə gəzinin. Bu qayda ilə özünüzdə yüngül və füsunkar yeriş formalaşdırma bilərsiniz. Elə isə, əziz xanımlar, elə bu dəqiqədən fürsəti əldən verməyin. Gözəl yeriş qaydalarını öyrənin, ətrafınızdakıları cazibədarlığınızın daha bir əlaməti ilə məftun edin.

Dərinin bəzi qüsurları ilə mübarizə yolları

Civzələr

Dəridə proseduru qrimin miqdarından asılı olaraq 2-3 dəfə təkrarlamaq olar. Gün ərzində bo-

yun-boğazınız müvafiq toz, çirk, tərlə təmasda olduğuna görə, onları da təmizləməyi unutmayın.

Dərinizi təmizlədikdən sonra üzə və boğaza qidalandırıcı krem çəkin.

Civzələr əsasən yağlı olan qara nöqtələrdir. Bu xoşagəlməz «qonaq» adətən piy vəzilərinin fəaliyyətinin ən çox təsadüf olunan təzahürüdür. Qara civzələrin əmələ gəlməsinə səbəb piy vəzilərinin yazşı ifraz olunmamasıdır. Civzələr

adətən hormonların, xüsusilə də cinsiyyət vəzilərinin fəaliyyətinin pozğunluğu, eləcə də mədə-bağirsaq yolunun xəstəlikləri, turşuluğun aşağı, ya da yuxarı olması, qəbizlik, müxtəlif mənşəli kolitlər zamanı əmələ gələ bilər.

Civzələr həm xarici, həm də daxili qəbul edilən dərmanlarla müalicə edilə bilər. Ona görə də özünüzdə civzələrin ilk əlaməti görünən kimi həkimə və kosmetoloqa müraciət edin.

Üzdən və gözlərdən qrimi necə silməli?

Adətən gün ərzində özünə bəzək-düzək verən xanımlar kosmetik vasitələrdən istifadə edirlərsə, onu üzünə silməyin də qaydasını mükəmməl öyrənməlidirlər. Elə isə kosmetoloq məsləhətini diqqətinizə yetiririk:

Gün ərzində üzünüzü və gözlərinizi bəzəyən kosmetik vasitələrdən losyon, krem və kosmetik süd və s. istifadə edə bilərsiniz. Öncə gözə çəkilmiş qrimi silmək üçün pambığı kosmetik südə batırıb gözün aşağı küncündən yuxarı küncünə doğru dairəvi hərəkətlə silin. Üzü təmizləmək üçün isə losyondan da istifadə edə bilərsiniz. Bu zaman üzünüzün derisinə uyğun gələn, yağlı, quru, normal və qırıq dərilər üçün nəzərdə tutulmuş losyonlardan istifadə etmək olar. Yenə də eyni qayda ilə pambığın tamponunu losyonda isladılıb üzünüzü, dairəvi əl hərəkəti ilə qrimdən təmizləyə bilərsiniz. Sonda üzünüzdə krem sürün.

Bizim isə məsləhətimiz belədir:

Civzələr sizi narahat edirsə, ilk öncə müəyyən pəhrizə riayət etməyiniz vacibdir. Belə ki, yemək rasionunuzda duzlu xörəklər, spirtli içkilər, kakao, şokolad, heyvan yağları, tünd tamlı yeməklər olmamalıdır. Çalışın gün ərzində yağsız balıq, ağartılar, meyvə və tərəvəzdən bolluca istifadə edin. Civzədən xilas olmaq üçün üzünü nənə və pıtraq kökü dəmləməsi qatılmış su ilə yaxalamaq məsləhətdir. Məhlul belə hazırlanır: 1 litr suya 1 xörək qaşığı ot qarışığı qatıb vam od üzərində

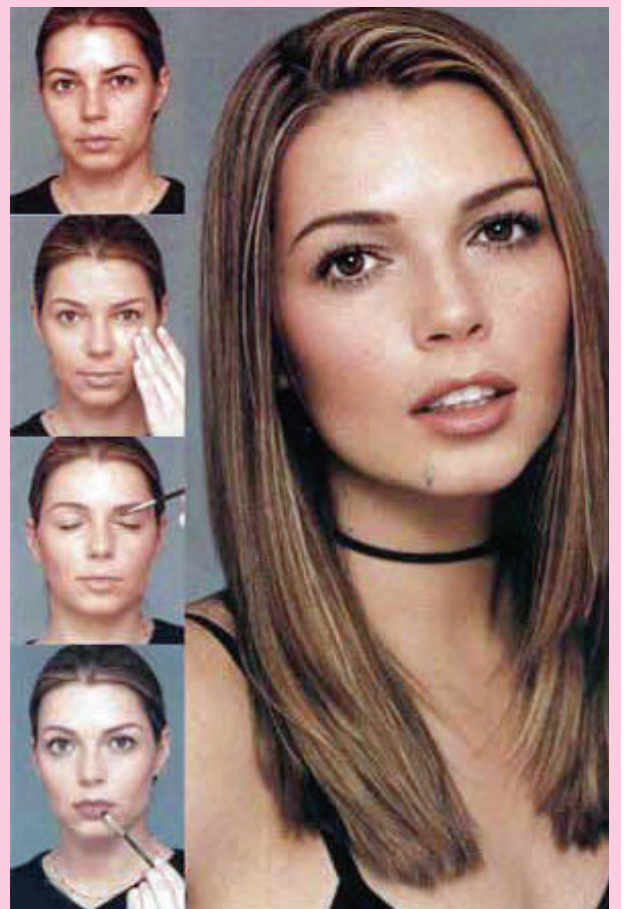
dəmləyin. Soyuduqdan sonra üzünüzü onunla yuyun.

Əgər civzələr sizə sızanaqlara keçibse, bu artıq dərinizin iltihab xarakterli olduğuna işarədir. İlk öncə həkimə müraciət edin. Sızanaqlar iltihabi xarakter aldığıda günəş (7-10 gün) buğ maskası edin. Bunun üçün otlardan dəmləmə hazırlamaq lazımdır. Çobanyastığı, nənə, pıtraq (hərəsindən bir xörək qaşığı) götürün, otların üstünə 3 litr su töküüb 5 dəqiqə qaynadın. Sonra üzünüzü sabunla təmiz yu-

yub, bu maskadan istifadə edin. Maskanı saxlamaq müddəti 15-20 dəqiqədir.

Qeyd: Sızanaqları deşmək olmaz. Əgər civzələr sızanağa çevrilməyibsə, onları deşmək olar. Bunun üçün həmin yeri salisil spirti ilə dezinfeksiya edin, sonra iynənin ucunu odun üstündə yandıraraq civzənin başını deşəcək və tənzifin ucu ilə onu götürün. Çalışın ki, civzəni sıxmayasınız.

✍ Lələ

TAEKVONDO ÜZRƏ XV ÖLKƏ ÇEMPIONATI START GÖTÜRMÜŞDÜR

“ABU Arena” idman kompleksində taekvondo üzrə XV ölkə çempionatı və birinciliyi start götürmüşdür.

Bu münasibətlə keçirilən mərasimdə çıxış edən Azərbaycan Taekvondo Federasiyasının prezidenti, Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Kəmaləddin Heydərov, Gənclər, İdman və Turizm nazirinin müavini Asif Əsgərov xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin uzun illər Azərbaycan idmanının inkişafına göstərdiyi əvəzsiz xidmətlərindən danışmışlar.

Bildirilmişdir ki, Prezident İlham Əliyevin Milli Olimpiya Komitəsinə rəhbərlik etdiyi dövrdən etibarən Azərbaycan idmançıları artıq dünya və Avropa çempionatlarında, olimpiadalarda yüksək nəticələr əldə edirlər. Çıxışlardan sonra kişilər arasında mübarizənin qalibləri mükafatlandırılmışdır. Yarışların nəticələrinə görə, MOİK-in yetirməsi **Zahid Məmmədov (54 kq)**, **“Gömrükçü” idman-sağlamlıq mərkəzinin yetirmələri Elnur Amanov (58 kq)**, **Niyaməddin Paşayev (67 kq)**, **Anar Əhmədov (72 kq)**, **Rəşad Əhmədov (78 kq)** və **Təvəkkül Bayramov (84 kq)**, **Sumqayıt idmançısı Elşad Qüdrətli (62 kq)**, **“Budokan” klubunun idmançısı Vüqar Məcidov (84 kq-dan yuxarı)** Azərbaycan çempionu olmuşlar.

Sonra 16 yaşınadək olan oğlanlar arasında ölkə birinciliyinə start verilmişdir.

Qeyd edək ki, ölkə çempionluğu və birinciliyi uğrunda yarışlarda respublikamızın 46 komandasının 500-dən çox kişi və qadın idmançısı mübarizə aparmışdır.

«SPARTAK»IN HÜCUMÇUSU FERNANDO KAVENAQI İSPANIYANIN «BARSELONA» KOMANDASINA TRANSFER EDİLƏ BİLƏR

Bu məlumatın özü deyil, işin icrasının qəribəliyi futbolsevərləri heyretə gətirib. İspaniyanın «El Mundo Deportivo» qəzeti yazır ki, «Barselona»-nı zədə aldığı üçün oyunlardan kənarlaşdırılan hücumçusu Henrik Larssonu rəhbərlik Moskvaya gətirib və «Spartak»ın hücumçusu Fernando Kavenaqa ilə dəyişmək niyyətindədir.

İspan jurnalisti belə hesab edir ki, Rusiyanın doqquz dəfə çempionu olmuş komanda Kavenaqa

1,2 milyon «avro»ya alıb. Lakin argentinalı məşhur futbolçunun bazar qiyməti 2 milyon «avro»dur. Onu da qeyd edir ki, Kavenaqa Rusiya futbolu tarixində alınan ən bahalı futbolçudur. Əslində «Spartak» argentinalı hücumçunu 11,5 milyon dollara əldə edib.

“GƏNCLƏRİN SAĞLAMLIĞI VƏ İNKİŞAFI” LAYİHƏSİ HƏYATA KEÇİRİLİR

BMT-nin Uşaq Fondu (UNİSEF) tərəfindən “Gənclərin sağlamlığı və inkişafı” layihəsi həyata keçirilir.

YUNİSEF-in ölkəmizdəkinüməyəndəliyindən AzərTAc-abildirmişlərki, məqsəd Azərbaycanda uşaqların, yeniyetmələrin, gənclərin sağlamlıq vəziyyətini yaxşılaşdırmaq, onların inkişafını gücləndirməkdir.

Layihə çərçivəsində Təhsil, Səhiyyə, Gənclər, İdman və Turizm nazirlikləri, yerli və beynəlxalq QHT-lərin, uşaqların, gənclərin yaxından iştirakı ilə Gənclərin Resurs Mərkəzlərinin idarə olunması və fəaliyyəti üzrə əsasnamə hazırlanmışdır.

İNGİLTƏRƏ KUBOKU HƏRRACA ÇIXARILIB

1896-cı ildən 1910-cu ilə qədər olan müddətdə İngiltərə futbol kuboku qaliblərinə təqdim edilən mükafat “Krişti” hərəracına çıxarılmışdır. Təşkilatçılar kuboku 300 min funt sterlinqə satmaq niyyətindədirlər. Bu, İngiltərə futbol turnirinin tarixində ikinci kubokdur. 1972-ci ildə birinci İngiltərə kuboku oğurlanmışdır. Satışa qoyulmuş kubokun ilk sahibi 1896-cı ildə “Şeffild Uensdey” komandası olmuşdur. Son dəfə bu mükafatı “Nyukas”ın futbolçuları başları üzərinə qaldırmışlar. 1911-ci ildən 1991-ci ilədək təqdim edilən üçüncü kubok daha “uzunömürlü” olmuşdür.

ROMAN ABRAMOVIÇ ARGENTİNANIN MƏŞHUR “RİVER PLEYT” KLUBUNU SATIN ALACAQ

Moskvanın OMİK klubunun hücumçusu Vaqner Lavanın Braziliyanın “Korintians” klubuna keçməsi xəbərindən sonra daha bir maraqlı məlumat yayılmışdır. AzərTAc Rusiya KİV-lərinə istinadla bildirir ki, Londonun “Çelsi” klubunun sahibi Roman Abramoviç Argentinanın məşhur “River Pleyt” klubunu almağa hazırlaşır.

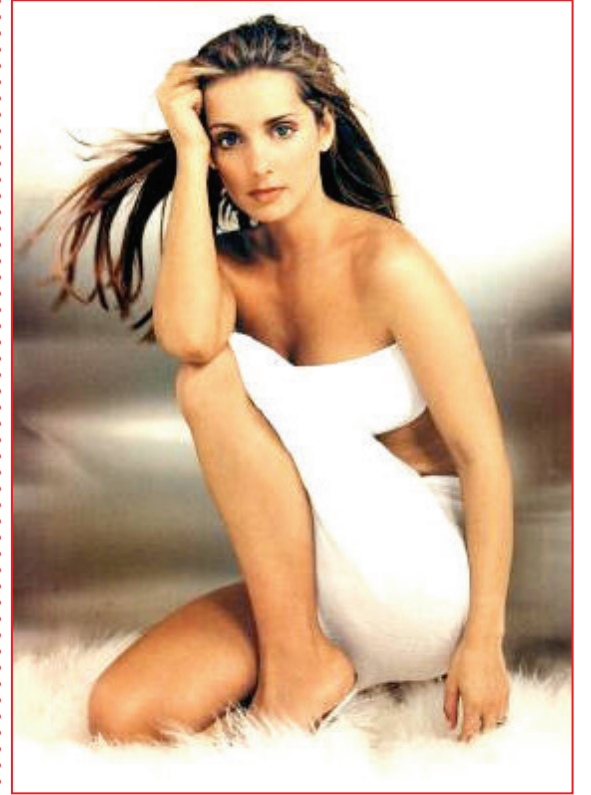
ZİDAN KARYERASINI 2007-Cİ İLDƏ BAŞA VURACAQDIR

Fransa futbol yığmasının keçmiş yarımmüdafiəçisi, “Real”ın liderlərindən biri Zinəddin Zidan Fransanın “Journal du Dimanche” nəşrinə müsahibəsində bildirmişdir ki, Madrid klubu ilə müqaviləsinin müddəti bitdikdən sonra, yəni 2007-ci ildə futbolçu karyerasını başa çatdıracaqdır. Zidanın sözlərinə görə, bu məsələ ilə bağlı yaxın vaxtlarda son qərarını verəcəkdir.

Z.Zidan demişdir ki, Fransa yığmasında oynamadığına görə təəssüflənir, lakin milli komandanın geyimini Asiyada sunamidən zərər çəkənlərə yardım məqsədi ilə xeyriyyə görüşü təşkil olunacağı halda yenidən geyinəcəkdir.

FUTBOLÇUNUN HƏYAT YOLDAŞI - DÜNYANIN ƏN SEKSUAL QADINIDIR

İlin başa çatması müxtəlif məsələləri yekunlaşdırmaq və ümumiləşdirmək imkanı yaradır. Bəzən qəribə nəticələr də qeydə alınır. Kişi jurnalı “FHM” son on illiyin ən seksual qadınını seçib. Bu «yarışda» futbolçunun həyat yoldaşı qələbə çalıb.

Belə ki, “Tottenham”in yarımmüdafiəçisi Cemi Rednappın arvadı Luiza Rednapp son on ilin «Ən seksual qadını» titulu qazanıb. O, bu ada namizədlər sırasında duran çox məşhur qadınları - Britni Spirs, Kayli Minouq, Pamela Anderson və b. kimi gözəlləri, kino, estrada ulduzlarını arxada qoyub.

Ancaq jurnalın seçimi məsələyə yanaşmanın bir tərəfini göstərir. Biz Luiza Rednappın şəklini sizə təqdim edirik. Özünüz müəyyənləşdirin, görün o, dünyada ən cəlbedici qadındır, yoxsa...

FİFA VƏ UEFA XEYRİYYƏ OYUNU TƏŞKİL EDƏCƏK

FİFA və UEFA dünyanın və Avropanın yığma komandaları arasında futbol görüşü təşkil etmək niyyətində olduqlarını bildirmişlər. Oyundan əldə ediləcək bütün vəsait dekabrın axırlarında Cənub-Şərqi Asiyada zəlzələ və sunamidən zərər çəkmiş futbol assosiasiyalarına yardım üçün yaradılmış Həmrəylik Fondunun hesabına köçürüləcəkdir.

AzərTAc FİFA-nın rəsmi saytına istinadla xəbər verir ki, fevralda Avropanın ən iri stadionlarından birində keçiriləcək bu görüş təbii fəlakətin qurbanlarına yardım göstərilməsi məqsədi ilə beynəlxalq futbol birliyinin irəli sürdüyü çoxsaylı təşəbbüslərdən biridir.

FİFA-nın məlumatına görə, maliyyə yardımı üçün bu təşkilatın və Asiya Futbol Konfederasiyasının açdığı hesaba indiyədək 3 milyon dollardan artıq vəsait köçürülmüşdür. Bu pulları futbol konfederasiyaları, assosiasiyaları, klubları və sponsorlar göndərmişlər.

Bundan başqa, İspaniya, Almaniya, Avstraliya, Türkiyə, Yunanıstan, Hindistan, Portuqaliya və digər ölkələrin futbol federasiyaları da Həmrəylik Fonduna vəsait köçürmək məqsədi ilə xeyriyyə oyunları təşkil etmək istədiklərini bildirmişlər.

				2		Rank		Zona		Henkət		iş	
				Rayon				Ayaq		Kəpənək		Rayon	
				Tanrı						Lum		Peyğəmbər	
				Decəl				Qələbət					
				Rəy									
4				Adı...		Sürmük		Şəhər				Tüfəng	
				Lama		Futbol klubları						Krem	
Planet				1		Boya		İsim		Qala		Afrıqada dövlət	
				Stul		Rusun "lə"si		Vaxt		Fat		Yelkən	
Çirk				Nağara				Meyvə				İlham	
Ad				Dinsiz						Don		Dövlət	
												Səğ... İlət...	
Malikzadə				Konfet						3		Üst	
Ölkə				Tux								Teyvən	
				Şorifov								Külə	
Film												Kar	
Şikar				Nəzir						Üz		Yazı	
Kristi										Port		Qızıldı	
Dair				Çörək								Yemək	
				Şirer		Terror				Nənə		Yağ	
								Kəng				Mirvari	
								Meyvə		Rayon		KQB	
								Sənət		Məqam		Yavaş	
												Nida	
Özül				Muğan		Müəllim						İngiliscə "yax"	
Din				5		KTM		Qa..		...Bura		Pis	
						OMAR							
						Futbol klubları		Aviatsiya		Filosof		4	
						Tabe							
				Rəhbər						Tirmə			
				Tərix									
						Millet		Futbolçu				Yanacaq	
				Raf								İbndət	
						Qızıl							

Alim Qasimov afrikalıları Azərbaycan muğamları ilə feyziyab etmək niyyətindədir

Tanınmış muğam ustadı Alim Qasimov Afrikanın bir neçə ölkəsində konsert verəcək. Xanəndə bu məqsədlə fevral ayında qafrol səfərinə çıxmağa hazırlaşır. Ongünlük səfər çərçivəsində muğam ifaçısı bir neçə konsert proqramı ilə çıxış etmək niyyətindədir. Səfərdə Alim Qasimovu kamançada Rauf İslamov, tarda isə Malik Mansurov müşaiyət edəcək.

Ukraynada Azərbaycan mədəniyyəti günləri keçiriləcək

Yanvarın sonlarında Xarkovda Azərbaycan mədəniyyəti günləri keçiriləcək. Ukrayna-Azərbaycan dostluq cəmiyyətinin təşkil etdiyi tədbirə artıq ölkənin Mədəniyyət Nazirliyi də ciddi hazırlaşır. Mədəniyyət günlərində Azərbaycanı tanınmış sənətçilər təmsil edəcəklər.

Oqtay Zülfüqarovun yubileyi qeyd olunacaq

Uşaq mahnılarının bəstəçisi kimi tanınan Oqtay Zülfüqarovun yubileyi qeyd olunacaq. Bəstəkarın 75 illiyinin qeyd olunması ilə əlaqədar yanvarın 14-də M. Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında yaradıcılıq gecəsi keçiriləcəkdir. Gecədə bəstəkarın mahnıları səsləndiriləcək, onu təbrik etmək istəyənlər isə öz ürək sözlərini bölüşəcəklər. Konsertdə, həmçinin, xalq artisti Rauf Abdullayevin rəhbərliyi ilə Ü. Hacıbəyov adına Dövlət Simfonik Orkestrinin də çıxışı olacaqdır.

Təsisçi
Mürvət Həsəni
mhasanli@khamsa.az

Baş redaktor
Ramazan Qafarlı
editor@khamsa.az

Redaktorlar
Qiyət Məhərrəmi,
Lalə Əlizadə

Dizayner
Rəşad

Foto müxbir
Tural

Müxbirlər
Ləman, Günay,
Aysel, Lalə,
Vüsalə, Dürre

Yayım meneceri
Vəli Nurayev

Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan
keçib. Şəhadətnamə № 92
VÖİN: 1600086641
H/h.: 38090002310000
Texnikabankın Nəsimi filialı,
kod 508579

“Xəmsə” jurnalının kompyuter mərkəzində yığılıb, “Zaman” mətbəəsində çap edilmişdir.

Redaksiyaya daxil olan əlyazmalar bir ay müddətində saxlanılır.

Redaksiya ilə müəlliflərin mövqeyi uyğun olmaya bilər.

Redaksiyanın ünvanına və e-poçtuna məktublarınızı göndərə bilərsiniz.

Sifariş 005. Tirajı: 1000

«NTV» kanalı Çingiz Abdullayevin əsəri əsasında serial çəkir

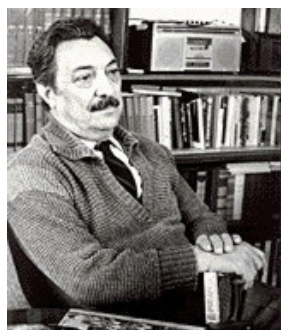
Tanınmış detektiv yazıçısı Çingiz Abdullayevin Moskvada 2 cildlik yeni kitab külliyyatının çapına başlanıb. Kitab «Ağrı mələyi» adlanır. Bundan əlavə, yazıçı daha 5 yeni kitabının nəşrinə hazırlaşır. Ç. Abdullayev pərəstişkarlarının diqqətinə onu da çatdıraraq ki, Rusiyanın «NTV» kanalı yazıçının yeni əsəri əsasında daha bir serialın çəkilişlərinə hazırlaşır. Yeni serial isə «Qisasın standartı» adlanacaq.

«Xurşidbanu Natəvan» 20 ildən sonra yenidən səhnəyə çıxacaq

Milli Dram Teatrı tanınmış dramaturq İlyas Əfəndiyevin əsəri əsasında tamaşaya qoyulmuş «Xurşidbanu Natəvan»ı 20 illik fasilədən sonra yenidən təqdim etməyə hazırlaşır. Tamaşada baş rolları respublikanın xalq artistləri Bəsti Cəfərova və Nurəddin Mehdixanlı ifa edəcəklər. Tamaşanın rejissoru isə Bəhram Osmanovdur.

Xatırladaq ki, Dram Teatrının səhnəsində ilk dəfə bu tamaşa rejissor Mərahim Fərzəlibəyov tərəfindən hazırlanmışdı. 20 il öncə isə «Xurşidbanu Natəvan»ı səhnədə respublikanın xalq artisti Amaliya Pənahova canlandırmışdı.

Tamaşanın premyerası isə yanvarın sonunda olacaq.

İsmayıl Şıxlının işıq üzü görməyən əsəri əsasında tamaşa hazırlanır

Görkəmli Azərbaycan yazıçısı İsmayıl Şıxlının 1990-cı ildə qələmə aldığı əsəri əsasında tamaşa hazırlanır. Milli Dram Teatrının səhnəsində oynanılacaq pyesin adı isə «Ölümləri qəbiristanlıqda basdırın» adlanır. Qeyd edək ki, indiyə kimi heç bir yerdə işıq üzü görməyən əsəri isə teatra yazıçının oğlu Elçin Şıxlı təqdim edib. Əsər tarixə əsaslanan bədii dram janrında yazılmışdır.

Yeni caz ifaçıları sorağında

Bakı caz mərkəzi yeniyetmələr və gənclər arasında «ən yaxşı caz ifaçısı» müsabiqəsi elan etmişdir.

Mərkəzdən bildirmişlər ki, müsabiqədə iştirak etmək istəyən 16-30 yaşlı yeniyetmə və gənc caz ifaçıları sənədlərini caz mərkəzinə təqdim edə bilərlər.

Müsabiqənin şərtlərinə görə, qaliblər 2005-ci ildə Bakı Beynəlxalq caz festivalında iştirak etmək hüququ qazanacaqlar. Münsiflər heyətinə Azərbaycanın tanınmış caz ustaları, musiqişünaslar daxildir. Müsabiqənin bu ilin martında keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Təbrik

Ceyranı 9 yaşı tamam olması münasibəti ilə nənəsi Rəfiqə xanım, anası İlhamə xanım və xalaları ürəkdən təbrik edir, ona cansağlığı, xoşbəxtlik və səadət dolu günlər arzulayırlar.

ANONS!... ANONS!... ANONS!

POEZİYA HƏVƏSKARLARININ NƏZƏRİNƏ!

«XƏMSƏ» qəzetinin nəzdində eyniadlı ədəbi məclis fəaliyyətə başlayır.

Məclisi yaratmaqda məqsədimiz poeziyanı, söz sənətini sevən, eyni zamanda şer yaradıcılığına yenidən qədəm qoyan gənc ədəbi qüvvələrə kömək göstərmək, əsərlərinin nəşrinə çətinliklərlə üzləşənlərin qarşısında «yaşıl işıq» yandırmaqdır. Bu işdə sizə respublikanın ədəbi ictimaiyyəti arasında böyük nüfuz qazanmış şairlər, tənqidçi-alimlər, bir sözlə, söz sərəfləri yardımçı olacaqlar. Sizi burada görkəmli şairlər, ədəbiyyat və mədəniyyət xadimləri ilə unudulmaz görüşlər gözləyir.

İlahənin odunu sönməyə qoymayın! Bəlkə gələcəyin məşhur şairləri – nizamilərin, füzulilərin, sabirlərin varisləri sizin aranızdadır?! Bu ümidlə «Xəmsə»nin qapısını açın və poeziya aləminə qədəm basın! Qoy uğur həmişə sizinlə olsun!

Əgər məclisimizə üzv olmaqda qərarlısınızsa, 470-03-33 nömrəli telefona zəng etməklə bu arzunuzu həyata keçirə bilərsiniz. «Xəmsə» ədəbi məclisinin ilk yığıncağının keçiriləcəyi tarix qəzetimizin gələn saylarında elan ediləcəkdir. Bizi izləyin!

